

Kandidatuppsats: SOCK05, 15 HP

Internet

Sociologiska institutionen

Våren 2022

Lunds universitet

Att leva som HBTQ+ person i samhället

En studie om hur det är att leva som HBTQ+ person idag i jämförelse med
för 20 år sedan

Författare

JANICA SINI SYRJÄLÄ RAHMANI

Handledare

JAN-OLOF NILSSON

Abstrakt

Syftet med studien är att undersöka hur HBTQ+ har utvecklats de senaste 20 åren, både ur ett individperspektiv och ur ett samhällsperspektiv. I studien har det ingått fem stycken personer som har blivit intervjuade genom semistrukturerade intervjuer. Dessa individer har fått berätta sina egna erfarenheter om hur det är att leva som HBTQ+ individ i vårt samhälle idag, samt berätta vilka skillnader de har upplevt de senaste 20 åren. Studien lyfter också upp att HBTQ+ anses vara mer accepterat i samhället idag än vad det var för 20 år sedan, men är det verkligen på det sättet? Studier har visat på att vi har kommit fram i utvecklingen kring HBTQ+ men att diskrimineringar och trakasserier fortfarande förekommer mot individer som definierar sig med HBTQ+. För 20 år sedan kunde diskrimineringar och trakasserier ske mer öppet i samhället utan att det blev en reaktion på det, men idag är det fler som reagerar på om det sker diskrimineringar och trakasserier öppet mot personer som definierar sig med HBTQ+. Slutsatserna som kan dras från intervjuerna är att utvecklingen kring HBTQ+ har ökat de senaste 20 åren genom exempelvis olika lagstiftningar som stödjer HBTQ+ personers rättigheter. Men det finns fortfarande utvecklingsområden inom HBTQ+ enligt respondenterna, exempel på utvecklingsområden är hur sjukvården och skolan bemöter dessa individer personligen.

Nyckelord: HBTQ+, queer, heteronorm, feminism, genus, könsidentitet, queerteori

Abstract

The purpose of the study is to examine how LGBTQ + has developed over the past 20 years, both from an individual perspective and from a societal perspective. The study included five people who were interviewed through semi-structured interviews. These individuals have told their own experiences of what it is like to live as an LGBTQ + individual in our society today, as well as what differences they have experienced in the last 20 years. The study also highlights that LGBTQ + is considered more accepted in society today than it was 20 years ago, but is that really the case? Studies have shown that we have emerged in the development around LGBTQ +, but that discrimination and harassment still occur against individuals who define themselves with LGBTQ +. 20 years ago, discrimination and harassment could take place more openly in society without there being a reaction to it, but today there are more people who react if there is discrimination and harassment openly against people who define themselves with LGBTQ +. The conclusions that can be drawn from the interviews are that the development around LGBTQ + has increased over the past 20 years, for example through various legislations that support the rights of LGBTQ + people. But there are still development areas within LGBTQ + according to the respondents, examples of development areas are how healthcare and the school treat these individuals personally.

Keywords: LGBTQ+, queer, heteronorm, feminism, gender, gender identity, queer theory

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	5
1.1 Syfte	6
1.2 Frågeställning	6
2. BAKGRUND	6
2.1 Tidigare forskning om HBTQ+	6
3. TEORI	10
3.1 Queerteori	10
3.2 Heteronormativ	12
3.3 Feminism	14
4. METOD	15
4.1 Urval och sökning i databaser	16
4.2 Genomförande av studien	17
4.3 Etiska aspekter	19
5. RESULTAT	19
5.1 Heteronorm i samhället	19
5.2 Queerfeminism	23
5.3 HBTQ+ dåtid och nutid	27
6. SLUTDISKUSSION	29
6.1 Sammanfattning samt egna kommentarer kring studien	29
6.2 Vidare forskning	30
7. REFERENSLISTA	31
8. BILAGOR	37
8.1 Bilaga 1 – Intervjuer	37
8.2 Bilaga 2 – Begrepp	54

1. INLEDNING

HBTQ+ är ett centralt ämne inom sociologi, det är också ett stort ämne i samhället. HBTQ+ anses vara mer accepterat idag än vad det var för 20 år sedan, detta genom att lagstiftningar ändrats under dessa år samt att acceptansen kring alla sexuella läggningar och könsidentiteter ökat. Men är det verkligen på det sättet? Om vi tittar på undersökningar hur personer som definierar sig med HBTQ+ mår, ser vi att dessa individer lider av psykisk ohälsa (Forsberg & Weinberg 2018). Dessa studier visar att personer som definierar sig med HBTQ+ är mer utsatta för diskriminering och trakasserier genom hot, våld och sämre bemötande än de personer som inte definierar sig med HBTQ+. Mycket beror på att samhället är uppbyggt av heteronormen, vilken innebär att det finns redan förutbestämda ideal och egenskaper som män och kvinnor ska leva efter (a.a.; Ambjörnsson 2016).

”Gaypersoner kan till exempel utsättas för diskriminering i arbetslivet eftersom de inte lyckas uppträda i enlighet med godtagna genusnormer”.

(Butler 2007, s.26).

Citatet från Butler (2007) skriver är ett väldigt tydligt exempel på att HBTQ+ individer dagligen kan få stå ut med diskrimineringar, exempelvis genom sin arbetsplats. De individer som inte lever efter normen utan lever utanför normen blir stämplade som annorlunda och hamnar i ett utanförskap i samhället (a.a.; Björk & Hedenus 2015). Studier som Folkhälsomyndigheten (2017) har gjort har visat på att personer som definierar sig med HBTQ+ och som skulle behöva söka sjukvård helst undviker det eftersom de upplever att de inte blir bemötta professionellt. De upplever att de inte blir lyssnade på samt att sjukvården inte tar deras problem på allvar (Folkhälsomyndigheten 2017; Jönsson 2018). Det finns även studier som visar på att HBTQ+ personer inte känner sig bekväma med att ansöka om hjälp av andra myndigheter än sjukvården, för de är rädda att bli bemötta på ett oprofessionellt sätt vilket kan anses vara diskriminering eller trakasserier mot dessa individer (a.a.). Jag anser på grund av detta att det är viktigt att lyfta fram hur mycket det faktiskt är som har ändrats de senaste 20 åren, eftersom vi i samhället har en bild av att vi har kommit långt i HBTQ+ frågan när det gäller acceptans och tolerans kring de olika sexuella läggningarna och de olika könsidentifikationerna. Medan flera olika studier visar på att det faktiskt inte är på det sättet, utan att HBTQ+ individer fortfarande idag känner sig utsatta för mycket våld, hot och dåligt bemötande av andra människor i olika sammanhang (Ambjörnsson 2016; Lykke 2009).

1.1 Syfte

Syftet med studien är att se hur HBTQ+ har utvecklats de senaste 20 åren både ur ett individperspektiv men också ur ett samhällsperspektiv.

1.2 Frågeställningar

Hur har HBTQ+ individers position utvecklats de senaste 20 åren fram till dagens samhälle? Känner sig HBTQ+ individer sig mer accepterade idag än vad de gjorde i början av 2000 - talet?

2. BAKGRUND

Det finns mycket studier om HBTQ+ med många olika synvinklar, men de studier som inkluderas i studien är de studier som har sitt fokus på hur HBTQ+ har utvecklats från början av 2000 – talet till idag samt vilken forskning som gjorts tidigare kring acceptans kring HBTQ+ (Berg & Wickman 2010; Tonstad 2018; Summanen 2021). HBTQ+ är ett väldigt aktuellt ämne i dagens samhälle men det har inte alltid sett ut på det sättet. Förr i tiden var det tabu att både visa att individer identifierar sig med HBTQ+ men också tabu att tala om HBTQ+ och stötta HBTQ+ rörelser (Berg & Wickman 2010). Det har gjort att människor har varit tvungna att dölja att de har identifierat sig med HBTQ+ världen över, men idag är det flera länder som accepterar att individer identifierar sig med HBTQ+ samt att det finns allt fler människor som stöttar olika HBTQ+ rörelser (a.a.; Siverskog 2016).

2.1 Tidigare forskning om HBTQ+

Under 1990 – talet i New York skapades det en grupp som kallades för Queer Nation vilket var en frigörelseparad för individer som identifierade sig med HBTQ+. Queer Nation skapades då dessa individer var trötta på hur de blev behandlade av samhället, tanken med rörelsen var att det skulle få människor att fatta mod till sig för att kunna skapa en demonstration. Queer Nation ville att demonstrationer skulle skapas för att HBTQ+ individer skulle få mer utrymme i samhället samt att de skulle bli accepterade som sig själva (Ambjörnsson 2016; Summanen 2021). Detta var grunden till att queer började utvecklas mer med tiden, det gjorde även att fler människor började ansluta till Queer Nation. Det gjorde att fler började tala om HBTQ+ och vad det innebar (a.a.; Malmquist, Hanner & Lundberg 2017).

”Eftersom identiteten säkras genom de stabiliserade begreppen kön, genus och sexualitet, ifrågasätts själva personbegreppet i och ned framträdandet av de inkoherenta eller diskontinuerliga genusvarelser som ter sig som personer men inte följer de genuspräglade normer för kulturell begriplighet varigenom personer definieras”.

(Butler 2007, s.68).

Efter att Queer Nation hade bildats och inspirerat olika rörelser världen över, kan vi se massor av olika områden som har utvecklats, bland annat diskussionen om genus och kön. I citatet från Butler (2007) ser vi att hon ifrågasätter synen på kön, genus och sexualitet och hur dessa faktorer påverkar varje persons identitetsskapande parallellt med normen som finns i samhället. Fortsättningsvis förklarar Lykke (2009) i sin genusforskningsstudie att förr i tiden ansågs kön och genus vara samma sak, individen var antingen en kvinna eller man och det fanns inte något annat. Idag ses *kön* och *genus* som två olika saker. Enligt feministiska rörelser är *kön* något kroppsligt, det är det biologiska könet vi människor föds med. Medan *genus* är något socialt, när vi människor gör exempelvis genus genom kvinnligt och manligt eller icke-binärt (a.a.; Fagerström & Nilsson 2008). Genus utvecklas från de normer och regler som samhället har för alla människor beroende på vilket kön de identifierar sig med. Beroende på om vi är män eller kvinnor ska vi bete oss på ett visst sätt (Lykke 2009; Fagerström & Nilsson 2008; Summanen 2021).

”Enligt Butler är genus därför inte något som utgår från det biologiska könet. Tvärtom är genus en föreställning om könsskillnader som föregår kön. Det är genom de sättet vi agerar socialt (hur vi går, klär oss, pratar, skrattar etc.) som våra kroppar framstår som könade: som manliga eller kvinnliga. Detta kallar Butler för ”performativitet”, d.v.s ett ”iscensättande” av kön”.

(Björk & Hedenus 2015, s.23).

Fortsättningsvis ser vi citatet från Björk och Hedenus (2015) att skriver vi människor gör kön på olika sätt i olika situationer. Det gör att genus utvecklas ständigt och beroende på vilka olika situationer en individ hamnar i kommer den individens tankemönster och agerande att påverkas och vidareutvecklas (a.a.). Det har utvecklats att ju fler olika individer vi har som identifierar sig som icke-binära eller identifierar sig med HBTQ+ desto fler individer har hittat olika grupper av människor som de kan känna tillhörighet med. Queer Nation har som

sagt varit grunden till att flera olika queera rörelser har skapats, genom det har det skapats bland annat transpersonsrörelser, gay- och bisexuella rörelser (a.a.; Summanen 2021; Malmquist, Lundberg & Wurm 2017).

Eva-Lisa Bengtsson (1932 – 2018) var den första transpersonen som under 1960 talet skapade den första klubben för transpersoner i Sverige. Eva-Lisa Bengtsson och hennes vän skapade klubben för att de ville ha ett ställe där individer som främst identifierade sig som transpersoner skulle känna att de fick vara sig själva och umgås med likasinnade människor (Summanen 2021). Det talades dock inte om klubben i termerna att det var en klubb för transpersoner, utan det var en klubb för människor som identifierade sig med gruppen av individer som ansågs agera och bete sig utanför de normer som fanns i samhället (a.a.; Björk & Whalström 2018).

”Även om studiens empiriska exempel är förlagt till en storstad i södra Sverige och tidsmässigt utspelar sig innan internet fanns så har den bidragit med viktiga perspektiv på betydelser av queera rum. Exempelvis ger den kunskap om hur queer social samvaro organiserades även i rum som egentligen inte var avsedda för ändamålet, och hur queera mötesplatser upprättades i det heteronormativt ordnade stadsrummet”.
(Liliequist 2020, s.13).

Citatet är taget ur Liliequist (2020) studie om digitala förbindelser. I studien tas det upp hur viktigt det är att alla människor ska kunna känna tillhörighet till olika grupper av människor. Eftersom HBTQ+ är ett känsligt ämne har internet kunnat hjälpa dessa individer att hitta sina egna rum på nätet, där de får vara sig själva och känna samhörighet med andra människor (a.a.). Innan internet kom kunde inte dessa individer hitta likasinnade människor lika lätt, det var inte heller lika lätt att hitta olika grupper eller rörelser som grundades för HBTQ+ (a.a.; Kafer 2013; Halberstam 2005). När internet kom ändrades det, allt fler människor kunde få kontakt med varandra och fler grupper och rörelser nådde ut till flera personer (Bruno 2015). Normer och värderingar som fanns i samhället kunde även ifrågasättas på ett annat sätt när digitaliseringen utvecklades, eftersom fler människor kunde tala med varandra och utbyta åsikter och tankar med varandra (a.a.; Linander 2018; Liliequist 2020).

Fortsättningsvis kan vi se i Liliequist (2020) studie att internet har hjälpt många individer på olika sätt, det största hjälpmedlet har varit att människor kan vara anonyma. Eftersom människor kan vara anonyma kan de vara sig själva utan en fasad för att passa in och bli accepterade i olika sociala sammanhang som exempelvis på arbetsplatsen, i skolan eller inom familjen (Fagerström & Nilson 2008; Liliequist 2020). Studien har även visat på att internet haft en positiv påverkan på processen kring att komma ut som HBTQ+ individ (Liliequist 2020).

Digitaliseringen har bidragit till att fler studier har kunnat göras i andra länder, samt att flera olika synvinklar har kunnat studeras. Ett exempel på det är hur HBTQ+ påverkar religion (Liliequist 2020). Burén (2011) har gjort en studie om HBTQ+ och islam i Turkiet. En av personerna som är med i undersökningen är en troende muslim som anser att hennes relation med gud inte kommer bli sämre för att hon definierar sig som gay. Vidare i studien talas det om att religionen islam inte är öppen för omtolkning av sina traditioner, de anser att de traditionerna som finns är de som människor ska följa (a.a.). Men det framkommer även i studien att troende muslimer är mer accepterande mot personer som är gay- eller bisexuella än vad de är mot transpersoner (Burén 2011). Det som även påverkar individers tankesätt kring HBTQ+ när det kommer till islam är om de utövar religionen i stora grupper eller enskilt. De individer som utövar islam enskilt har lättare att acceptera personer som definierar sig med HBTQ+ så länge dessa individer har en god relation till gud (Burén 2011).

”Båda dessa sidor, de principiella etiska frågorna och de personliga frågorna om den egna livsvandringen, behöver hållas samman. Det blir ofta fel – som i situationen jag inledningsvis berättade om – när bara den ena sidan berörs. Samtidigt behöver de två sidorna ibland få diskuteras var för sig, så att vi kan fördjupa vår förståelse och skapa större klarhet kring specifika frågor”.
(Gustavsson 2019, s.68).

Gustavsson (2019) lyfter fram hur kristendomen tolkar samkönade förhållanden, vilket vi kan se på citatet inte är enkelt. Det handlar om vilka tidigare erfarenheter en individ har samt hur en individ tolkar den kristna religionen. Samt om den egna livsvandringen, vad en individ anser är etiskt rätt eller felaktigt (a.a.; Clarke m.fl. 2010;). Alla kyrkor kommer att ha olika syn på HBTQ+, vissa kyrkor kommer acceptera HBTQ+ medan andra kyrkor inte kommer acceptera det alls (Gustavsson 2019; Andersson 2010; Rydström & Tjeder 2021).

I en studie som Björk och Whalström (2018) gjorde i Göteborg undersöktes det hur HBTQ+ individers sociala miljö på arbetsplatserna påverkade deras välmående. Det som studien kom fram till var att det förekom många olika kränkningar, hot och våld på arbetsplatsen som påverkade dessa individers mående negativt. Fortsättningsvis lyfte studien fram att det var vanligt med sexuella trakasserier mot HBTQ+ individer, men den gruppen som var mest utsatta för sexuella trakasserier var homo- och transpersoner (a.a.). De vanligaste frågorna som var med i studien som de manliga kollegorna kunde fråga sina kvinnliga kollegor som var gay var ifall de har fått ha samlag under helgen, när de har haft samlag senast eller om de tycker att någon viss kvinna är snygg (Björk & Wahlström 2018).

Björk och Wahlström (2018) lyfter även upp i studien att eftersom HBTQ+ individers rättigheter har blivit allt mer förstärkta i samhället har det fått en mer positiv effekt på hur HBTQ+ personer blir bemötta i samhället. Det har däremot även gjort att trakasserier och diskrimineringar som utförs mot HBTQ+ personer blivit mer diskreta (a.a.). Ett exempel på det är om en person talar om HBTQ+ med en viss ton, eller säger något som kan tolkas på fel sätt kan andra människor som definierar sig med HBTQ+ tolka det som en kränkning eller diskriminering (a.a.).

3. TEORI

I följande del kommer jag att göra en fördjupning i queer teorin som den här studien är baserad på. Vidare kommer jag även att förklara vad begreppen heteronormativt, norm samt feminism innebär i den här studien och vilket fokus dessa delar får i studien.

3.1 Queerteori

Queerteorin är väldigt bred och har flera olika infallsvinklar, vilket har sin bakgrund i att det är flera olika personer som gett inspiration till queerteorin. Grundtankarna till queerteorin kommer från ett poststrukturalistiskt synsätt på hur makt, kunskap och identitet utövas och skapas (Lundberg 2017). Poststrukturalistiskt synsätt handlar om att hitta de olika motsatserna till varandra, Jacques Lacan (2007) kallar det för spegling. Spegling innebär att vi kan se olika saker, exempelvis att en person blir lesbisk i jämförelse med en person som är gay, och dessa två personer blir homosexuella när vi jämför dessa personer med personer som är heterosexuella (Ambjörnsson 2016). Om vi inte skulle kunna göra den här jämförelsen skulle det andra inte existera. Det är samma sak när vi människor skapar identiteter, våra identiteter

skapas utifrån hur vi kan jämföra olika positioner med varandra samt hur andra människor ser på saker utifrån. Det gör att om vi inte hade något att jämföra med hade vi inte heller kunnat skapa det motsatta till det vi tittar på eller undersöker (a.a.; Lacan 2007).

Derrida (1982) tar upp att olika begrepp kan betyda många olika saker beroende på i vilket kontext det används i. Exempelvis begreppet *transperson* - vi måste först förstå vad det ordet betyder, sedan ska en person bli kallad för det upprepade gånger för att sedan kunna identifiera sig som en transperson (a.a.; Siverskog & Bromseth 2013). Det är genom språket vi människor skapar vår egen uppfattning om oss själva, men vi får också en uppfattning om andra människor som sedan leder till att vi skapar både vår egen identitet men också definierar andras identiteter. Det gör att språket är en central del av poststrukturalistiska synsättet, det är hur vi människor skapar den världen vi lever i och vad som anses vara betydelsefullt för oss människor. Det är dessa faktorer som bidrar till att världen vidareutvecklas (Derrida 1982; Ambjörnsson 2016).

Foucault (1984) har inspirerat till uppkomsten av queerteorin genom att lyfta upp hur sexualiteten har sett ut genom åren och hur det har ändrats. Foucault tar upp att oavsett vilken sexuell läggning en person har kommer det att både begränsa och ge olika möjligheter till individer. Det gör att det påverkar människors uppfattning av varandra, men det påverkar också människors beteenden mot andra människor och sig själva. Det talas om att makt handlar om vilka olika positioner människor har i ett samhälle, att det finns människor som är mer privilegierade och mindre privilegierade. Men när det handlar om relationer handlar det om att se hur makten utövas mellan individer genom deras relationer och språk (a.a.; Lundberg 2017).

Beroende på vilka språkkunskaper en individ har får den individen en viss position i samhället, vilket gör att språk är en del av hur maktutövning kan utveckla sig i samhället. Foucault (2003) tar upp att när de nya klassifikationerna etablerade sig i samhället för länge sedan ändrades även sättet att utöva kontroll av individer. Människor sattes i olika fack beroende på vilka egenskaper de hade. Vissa människor var mer privilegierade än andra människor, vilket gjorde att vissa individer ansågs vara bra medan andra var dåliga, det gjorde att beroende på hur vi människor tolkade dessa fack kom vi även att tolka individer på olika sätt (a.a.; Ambjörnsson 2016). Utövningen av makt har ändrats med tiden, förr använde samhället sig av en mer synlig bevakning och straffade människor synligt om de gjorde fel

enligt samhället. Människor blev även öppet begränsade i materiella ting beroende på hur privilegierade de var. Medan i dagens samhälle utövas makt med dold bevakning och genom dolda kontroller på vilka individer som är privilegierade och inte. Det gör att de individer som inte följer dessa maktformer som samhället har kommer att hamna utanför normen, och klassas som konstiga människor som lever utanför samhället (a.a.; Butler 2007; Bromseth & Siverskog 2013).

”Kort sagt: att vara kvinna är enligt detta perspektiv att fungera som en sådan inom det dominerande heterosexuella systemet, och den som ifrågasätter detta system förlorar kanske något av känslan att vara förankrad i ett kön”.

(Butler 2007, s.25).

Vi människor lever efter olika könsnormer som finns i samhället. Med könsnormer menas att vi människor lever efter vissa bestämmelser för hur en kvinna och man ska vara. En kvinna ska bete sig feminint medan en man ska bete sig maskulint, det ser vi även tydligt i citatet från Butler (2007). Fortsättningsvis skriver Butler att kön inte är medfött på det sättet som de flesta människor i samhället påstår, utan det är något vi människor har skapat genom att vi lever upp till normerna som existerar utifrån vilket kön vi har. Detta kallar Butler för *heterosexuella matrisen* vilket lyfter upp heteronormen och dess problem (a.a.; Lundberg 2017; Summanen 2021).

3.2 Heteronormativ

Butler (2007) talar om heterosexuella matrisen som har sitt fokus på kön och genus, det innebär förutbestämda egenskaper och ideal som är tilldelade för kvinnor och män. När vi människor fortsätter att följa heteronormen innebär det att vi upprätthåller de olika normerna vi har kring olika könsidentiteter. Utifrån ifall en person är man eller kvinna kommer den personen att få olika egenskaper som hen ska leva upp till (a.a; Bromseth & Siverskog 2013). Exempelvis om en individ identifierar sig som man är att vara hård, försörja familjen, tycka om att få adrenalinkickar de egenskaper som han ska leva upp till. Medan kvinnors egenskaper är att ta hand om familjen ur ett omsorgsperspektiv, kvinnor ska även vara lugna och inte ta för mycket plats i samhället. När vi individer lever upp till dessa egenskaper skapar vi både maskulinitet och femininitet (Lindholm 2013; Butler 2007; Clarke m.fl. 2010).

”Vad som ingår i heteronormen är något som är historiskt och kulturellt föränderligt och skapas i förhållande till en stor mängd praktiker och värderingar. Vilka konsekvenser det får att avvika är heller inte skrivet i sten, men varierar beroende på social kontext, och vilka normer som råder där.”
(Bromseth & Siverskog 2013, s.24).

Bromseth och Siverskog (2013) skriver i sitt citat att heteronormen har ändrats tillsammans med utvecklingen som skett i samhället. Genom att queerteorin utvecklats har det lett till att heteronormen har blivit mer ifrågasatt. Om vi ser ur ett heteronormativt perspektiv ska ett livsförlopp se ut på det sättet att två personer från motsatta könet blir tillsammans och flyttar ihop, sedan gifter de sig och efter det bildar en egen familj med barn. Idag finns det flera olika konstellationer på hur människors livsförlopp ser ut (a.a.; Siverskog 2016). Det som påverkar de olika livsförloppen är normer, sexualitet, vilka olika ekonomiska tillgångar människor har, vad människor har för socialt umgänge samt hur kulturen ser ut i familjen och i samhället. Dessa egenskaper påverkar vilka olika resurser som människor får till sina livsförlopp (Summanen 2021; Siverskog 2016; Clarke m.fl. 2010).

Tanken inom det heteronormativa perspektivet är att alla människor ska bete sig efter de förutbestämda egenskaperna och idealen som finns för kvinnor och män. Samt att de ska följa den förutbestämda trappan inom livsförloppet. Om en individ följer det har hen uppnått ett lyckat livsförlopp och levt ett bra liv enligt samhällets normer och värderingar. Vi kan även se att lagar och regleringar befäster detta genom att det finns skillnader mellan att skaffa barn om man är ett homosexuellt par eller ett heterosexuellt par (Malmquist & Wurm 2017; Bromseth & Siverskog 2013).

Heteronormativa perspektivet gör att alla som inte lever efter normen kommer alltid vara tvungna att ta ett aktivt val ifall de ska vara öppna med att de definierar sig med HBTQ+ eller om de ska försöka dölja det. Alla individer som inte lever efter normerna anses vara personer som bryter mot normer och beter sig annorlunda emot vad vi människor ska göra. Det är väldigt vanligt att de flesta människor försöker sträva efter att passa in i folkgrupper för att inte bli utstötta eller pekade på som annorlunda (Björk & Wahlström 2018; Burén 2011; Lindholm 2013).

3.3 Feminism

Feminism är ett brett ämne med olika inriktningar, bland annat liberalfeminism, radikalfeminism, marxism/socialistisk feminism. Liberalfeminism är den vanligaste feministiska utgångspunkten som grundar sig på att kvinnor ska ha samma rättigheter som män har. Kvinnor ska få utbilda sig och arbeta på samma arbetsplatser som män gör, kvinnor ska även få ha samma lagliga rättigheter som män har. Det har inte alltid varit självklart, exempelvis så har inte kvinnor alltid fått rösta i politiska val (Gemzöe 2015).

Queerfeminism anser att saker och ting hänger ihop, det handlar om hudfärg, sexualitet, religion, ålder och andra saker som kan påverka människors liv på olika sätt. Inom queerfeminismen utesluts inte några transkvinnor utan dessa kvinnor är också inkluderade i deras kamp mot de olika orättvisorna som finns i samhället (Summanen 2021). Lesbisk feminism inriktar sig på kvinnor som enbart attraheras eller har romantiska känslor för kvinnor, här räknas också transkvinnor med. Feminismen inom HBTQ+ handlar dock om att alla som identifierar sig som kvinnor ska få lika mycket plats i samhället och ha samma rättigheter som alla andra kvinnor. Varför feminismen har utvecklats och har så pass många olika inriktningar handlar om att kvinnor alltid varit en undergrupp som har setts som underordnade i samhället och det har kvinnorna velat ändra på. Det har vidare utvecklats till att allt fler kvinnor och icke-binära som tillhör underordnade grupper har fått sina egna inriktningar inom feminismen (a.a.; Ambjörnsson 2016).

Butler (2007) menar på att den vanliga feminismen har accepterat att samhället är uppbyggt av heteronormen och att det är utifrån det som vi människor försöker göra förändringar för kvinnans roll i samhället. Det innebär att kvinnor ska bli mer lika män när det kommer till deras rättigheter och positioner i samhället, men inom den vanliga feminismen faller vissa grupper bort exempelvis transkvinnor som inte är biologiska kvinnor men inom queerfeminismen räknas som kvinnor (a.a.; Gemzöe 2015; Kafer 2013). Det som har utvecklats sedan queerfeminismen etablerades är normkritisk pedagogik, att det har förts in i förskolan och skolans undervisning. Det handlar om att lyfta upp alla aspekter kring kön och sexualitet på ett pedagogiskt sätt. För ungefär 20 år sedan talades det om HBTQ+, vad det innebar och betydde men genom att queerfeminismen utvecklades gjorde det att normkritisk pedagogik uppstod och heteronormen lyftes upp och talades om vad det betyder och innebär för individer i samhället (Summanen 2021).

”Queerfeminismen bygger helt enkelt på en annan syn på kön – utan en så tydlig kvinna-man-uppdelning. Dessutom är queerfeminismen kritisk till vad de uppfattar som radikalfeminismens negativa syn på sexualitet. I stället anammas en mer öppen, tillåtande och positiv analys av sexuella uttryck. Slutligen är queerfeminismen inriktad mot inkludering och gränsöverskridande i sin aktivism, vilket innebär att den separatism som förespråkas inom den radikalfeminismen problematiseras.” (Ambjörnsson 2016, s.151).

Ambjörnsson (2016) sammanfattar queerfeminismen på ett väldigt bra sätt genom att vara kort och konkret i det här citatet. Hon lyfter även upp att queerfeminismen är kritisk mot radikalfeminismen för att radikalfeminismen grundar sin syn på att kvinnor är förtryckta för att de är just kvinnor. Problemet som uppstår när man utgår från radikalfeminismens synvinkel är att exempelvis inom HBTQ+ är det en grupp av individer som är förtryckta och behöver få samma rättigheter som andra individer i samhället och inte enbart kvinnor (a.a.; Gemzöe 2015). Om vi utgår från radikalfeminismens synvinkel skulle alla människor förutom de faktiska kvinnorna bli en grupp som hamnar utanför. Det skulle göra att dessa individer inte skulle få samma möjligheter, rättigheter och positioner som kvinnor eftersträvar i samhället. Queerfeminismen är en mer öppensinnad feministisk rörelse, de är öppna mot normöverskridningar samt mer positiva mot olika former av sexuella uttryck (a.a.; Gemzöe 2015; Edsinger 2019). Avslutningsvis skulle jag säga att jag tolkar det som att alla olika feministiska rörelser har samma grund, men det har sedan bildats olika feministiska rörelser med tiden. Alla feministiska rörelser tycker att olika ämnen är olika viktiga, men i grund och botten vill alla samma sak. Vilket är att alla kvinnor ska ha samma rättigheter som män och att det ska vara jämlikt i världen mellan alla olika könsidentiteter (Ambjörnsson 2016; Gemzöe 2015; Bengs & Wiklund 2015; Berg & Wickman 2010).

4. METOD

Studien har genomförts genom semistrukturerade intervjuer. Dessa intervjuer är delvis strukturerade för det har använts en intervjuguide inför intervjuerna. Frågor som har inkluderats i intervjuerna har varit öppna frågor som täcker studiens ämne HBTQ+ (Dalen 2015). Öppna frågor är bra att använda sig av när intervjuaren är intresserad av personliga upplevelser kring ett ämne. Fördelen med att använda öppna frågor är att respondenten själv

får välja hur mycket hen vill berätta om sina egna upplevelser. En annan fördel med semistrukturerade intervjuer är att intervjun har sju stycken grundfrågor som sedan kan utvecklas till följdfrågor beroende på respondentens svar (a.a.; Bryman 2018; Bell 2016). Det är även positivt att använda sig av delvis strukturerad intervjuform för om intervjun inte flyter på som tänkt kan intervjuaren få stöd från sin intervjuguide för att få flyt i intervjun. Men om respondenten är väldigt öppen av sig och vill dela med sig av sina egna erfarenheter finns det även utrymme för det. Det gör att en delvis strukturerad intervjuform ger möjligheten att kunna bemöta respondenterna efter deras behov för att få en lyckad intervju (Dalen 2015; Alvehus 2019; Bryman 2018).

Nackdelar som kan förekomma med semistrukturerade intervjuer är om intervjuguiden inte är tillräckligt bearbetad. Om intervjuguiden inte är tillräckligt bearbetad kan det göra att studiens frågor inte blir besvarade. Det är också viktigt att intervjufrågorna är öppna frågor och inte slutna frågor (Alvehus 2019; Bryman 2018; Bengtsson & Molander 1998). Andra faktorer som kan vara negativa när semistrukturerade intervjuer används är att intervjuaren kan missförstå vad respondenten menar. Men intervjuaren kan även påverka respondentens svar på frågorna, som sedan kan påverka resultatet i studien på ett negativt sätt (Alvehus 2019; Bell 2016; Patel & Davidson 2019). Det finns andra intervjuformer som jag inte tycker passar för den här studien. Ett exempel är intervjuundersökning som fungerar bättre på kvantitativa intervjuer där studien mäter i olika skalor. De intervjuformer som använder sig av mer samtals liknande former under intervjun exempelvis etnografisk intervju eller ostrukturerad intervju, gör att om intervjuaren inte är van att utföra intervjuer kan det göra att intervjuerna inte blir bra eller täcker studiens ämne (Bryman 2018; Alvesson & Sköldberg 2008).

4.1 Urval och sökning i databaser

Den här studien är baserad på urvalsmetoden survey, det kan användas både inom kvantitativforskning men också inom kvalitativforskning. Beroende på om det är en kvantitativforskning eller kvalitativforskning används strukturerade intervjuer eller enkäter. Den här studien grundar sig på kvalitativa intervjuer, närmare bestämt semistrukturerade intervjuer. Personerna som är med i studien har valts ut efter att de har uppnått inklusionskriterierna som finns för studien (Bryman 2018).

De personer som har inkluderats i den här studien är:

- Personer som är mellan 18 – 50 år.

- Personer som anser att de tillhör HBTQ+.
- Personer från hela Sverige.

Studierna som har inkluderats i den tidigare forskningsdelen har tagits fram via databaserna *Swepub*, *Google Scholar* och *Social Abstracts*. Dessa tre databaser består av vetenskapliga artiklar både från Sverige och internationellt. Artiklarna som har inkluderats i den här studien har antingen varit skrivna på svenska eller engelska, artiklar på andra språk har exkluderats. Jag har letat efter olika nyckelord inom HBTQ+ som jag sedan har valt att använda när jag skulle söka efter tidigare forskning. De ord som användes när jag sökte efter tidigare forskning var: ”HBTQ+”, ”LGBTQ”, ”queer*” och ”polyamorös”. I de vetenskapliga artiklarna som inkluderats i studien har nyckelorden först lästs, och om det har varit intressant har sedan abstraktet lästs för att se om det har varit av relevans för studien. Efter det har hela vetenskapliga artikeln lästs för att se om inkluderings kriterierna uppnås. Nyckelord som ofta användes i artiklarna i sökningen var genus, LGBTQ, homosexualitet, identitet och queer. 10 hela studier valdes ut för att läsas mer noggrant som sedan minskades ner till 6 stycken studier som är inkluderade i tidigare forskningen i studien.

4.2 Genomförande av studien

Genomförandet av studien har skett genom att en annons lagts ut på facebook i olika HBTQ-grupper om det skulle finnas intresse för att bli intervjuad kring ämnet HBTQ+. Tre olika respondenter hörde av sig och ville bli intervjuade. Inför intervjuerna fick alla tre respondenter frågorna skickade till sig för att veta vilka frågor som kommer under intervjun samt för att de skulle kunna förbereda sina svar på frågorna (Patel & Davidson 2019; Dalen 2015). Det förklarades även för respondenterna att de kommer vara anonyma i studien, att inga namn eller kön eller vart de bor kommer användas. Respondenterna har även döpts till respondent 1 och upp till 5 för att det ska gå att diskutera respondenternas svar på frågorna som ställts men ändå behålla anonymiteten (a.a.; Bell 2016).

Utöver dessa tre personer på Facebook har tre andra respondenter blivit kontaktade via bekanta till mig, två tackade ja till att vara med i studien medan den tredje personen tackade nej. Intervjuerna har skett på olika sätt beroende på hur respondenterna har velat att intervjuerna ska ske (Bryman 2018; Patel & Davidson 2019). Den första intervjun skedde genom ljudinspelning vid ett fysiskt möte. Intervju två till fyra har utförts via telefonen där

det skrevs ner stödanteckningar under intervjun. Den femte intervjun skedde genom zoom, där intervjun spelades in med ljudinspelning. När alla intervjuer hade blivit genomförda och ren skrivna skickades de tillbaka till respondenten för att de skulle ge sitt samtycke till att det som har skrivits stämmer överens med intervjusvaren (Bell 2016; Thurén 2019).

Intervjuerna varade mellan 30 – 60 minuter beroende på hur mycket respondenten valde att dela med sig av sina egna erfarenheter kring HBTQ+. Innan intervjuerna startade förklarades det att respondenten har rätt att avbryta intervjun om det inte känns bra eller om något behöver förtydligas. När intervjuerna var klara frågades respondenterna hur de kände att intervjun hade gått, samt om de mådde bra efter intervjun. Det är viktigt att ställa dessa frågor efter intervjun då det är ett känsligt ämne och intervjun kan ha rivit upp gamla minnen och jobbiga stunder från respondentens liv (Alvehus 2019; Bryman 2018; Bell 2016). Frågorna som ställdes under intervjun arbetades fram genom syftet med studien, vilket är att studera hur utvecklingen har sett ut de närmsta 20 åren för HBTQ+ både ur ett individperspektiv men också ur ett samhällsperspektiv. Intervjuguiden bestod av sju stycken grundfrågor som sedan kunde få följdfrågor under intervjun beroende på hur respondenten svarade på frågorna. Grundfrågorna som ställdes började med neutrala frågor som sedan gick vidare till mer djupgående frågor som respondenten kunde ge olika mycket svar på (Dalen 2015; Bell 2016; Alvehus 2019).

Det empiriska materialet har bearbetats genom att intervjuerna har skett först för att se vilket material som blir insamlad. När intervjuerna var klara granskades de centrala ämnena i intervjuerna för att sedan skapa kategorierna inom teoridelen. Efter att teoridelen skapats skrevs rubrikerna för resultatdelen samt själva resultatdelen, för att det skulle finnas en röd tråd i både teoridelen och resultatdelen. När liknande kategorier används inom både teoridelen och i resultatdelen blir det lättare för läsaren att förstå att de olika kategorierna i teoridelen och i resultatdelen hör ihop. Men i resultatdelen har teorin bara applicerats på det som respondenten svarat under intervjun (Bryman 2018; Bell 2016).

4.3 Etiska aspekter

Etiska aspekter i en studie är viktiga att tänka på. Det innebär att alla individer som är inkluderade i studien har rätt till anonymitet samt att ingen känslig information sprids vidare. Känsliga ämnen kan vara djupintervjuer om ämnen som brottsoffer, sexual brott eller andra

signalement som gör att personen kan identifieras via studien. Det kommer inte göras någon etikprövning för den här studien eftersom det inte är en forskningsstudie utan enbart en uppsats. Men eftersom ingen etikprövan görs är det extremt viktigt att tänka på de etiska aspekterna vilket är att ha anonymitet för de personer som är med i studien. Det är även viktigt att alla individer som ingår i studien har gett samtycke till att de är med i studien (SFS 2003:460, 3 § & 4 §; Vetenskapsrådet 2019; Bryman 2018).

5. RESULTAT

I följande del kommer resultatet att representeras av de fem olika intervjuerna som har utförts för att kunna besvara syftet och frågeställningarna för den här studien. Resultaten är uppdelade i tre olika delar, första delen handlar om heteronormen som finns i samhället. Andra delen handlar om hur queerfeminismen ser på samhällets normer och hur människor upplever det. Tredje delen handlar om hur individer som identifierar sig med HBTQ+ upplever att livet har ändrats de senaste 20 åren, (se bilaga 1).

5.1 Heteronorm i samhället

”Jag har ändå tur eftersom jag är pansexuell, men jag är i ett förhållande som ses som straight. Jag får straight by pass. Så jag klarar mig liksom, så länge jag går bredvid min kille är det inga problem”.

(Respondent 1, s.37).

Samhället är uppbyggt av heteronormen som utgår från att vi människor ska bete oss på ett visst sätt om vi är män eller kvinnor. Butler (2007) kallar det för den heterosexuella matrisen, vilket är en del av grunden till att queerteorin skapades samt att heteronormen började ifrågasättas. **Respondent 1** styrker att samhället är uppbyggt av heteronormen genom sitt svar på första frågan som vi ser i citatet ovan. **Respondent 2** styrker det också när hon svarar på första frågan:

”Jag är både öppen men ändå inte med min läggning och att jag tillhör HBTQ+. Vilket gör att om jag inte själv tar upp det märks det inte på mig att jag tillhör HBTQ+, och det gör att människor runtomkring mig behandlar mig som vilken person som helst”.

(Respondent 2, s.40).

Respondent 1 är pansexuell och respondent 2 är bisexuell men som lever i en heterosexuell relation, båda uttrycker att de kommer ”undan” med mycket. Det tolkar jag som att dessa två individer menar att dem slipper blickar, kommentarer, hot och bli misshandlade. Det är vanligt att individer som identifierar sig med HBTQ+ får stå ut med diskriminering och trakasserier av olika slag på grund av sin sexuella läggning eller könsidentifikation (Butler 2007; Nilson 2008; Wasshede, Wettergren & Jonsson 2015). Det styrker även **respondent 1** i sin intervju genom att svara:

”Men jag har haft typ när jag går på centralen med mina vänner som faktisk är gay, då har vi fått några blickar. Jag har fått båda sidorna av det, jag får inte blickar när jag är med min partner men jag får det när jag är med min bästa vän”.

(Respondent 1, s.37).

Diskriminering och trakasserier sker i olika former samt olika mycket för de individer som definierar sig med HBTQ+. Det är allt från blickar till att individer blir misshandlade för sin sexuella läggning eller könsidentifikation. Grunden till att vissa människor utsätts för homofobi, transfobi eller lesbofobi handlar om att dessa individer inte passar in i normerna som finns i samhället. Det gör att de människorna blir utstötta och ses som annorlunda, och då blir dem också annorlunda behandlade (Butler 2007; Eriksson & Gottzén 2020; Nilson 2008). **Respondent 3** har blivit utsatt för trakasserier, vilket hon berättar under intervjun:

”Jo en gång, det var en person som skrek efter oss och jag sa från då på en gång. Ibland så går jag bara från för jag orkar inte med att de kommer med onödiga kommentarer”.

(Respondent 3, s.44).

Respondent 4 och **respondent 5** har också i olika hög grad blivit utsatta för diskriminering och olika former av trakasserier samt olika mycket. Det kan vi se i deras svar som dem gav under intervjun.

”Ibland så typ, har det hänt att folk ser att jag är lagd åt det hållet på grund av min klädstil eller gångstil vilket kan ha gjort att jag har kunnat få någon kommentar om det då och då. Men det har blivit allt mindre idag eftersom det är mer heterosexuella som har samma klädstil eller gångstil som mig idag, men jag har blivit dömd för det tidigare som sagt”.

(Respondent 4, s.46).

”Ja, jag har skrivit ner att jag upplever homofobi och lesbofobi varje dag året runt”.

(Respondent 5, s.50).

Respondent 4 svar på en av intervjufrågorna visar tydligt att vi har normer som säger hur vi ska klä oss utifrån vilket kön vi har. Det är kopplat till våra förutbestämda ideal och egenskaper som är tilldelade till kvinnor och män. I det här fallet är det väldigt tydligt att om vi människor inte klär oss på det förväntade sättet blir vi kategoriserade som exempelvis lesbiska och ses som annorlunda (Connell & Pearse 2015; Bruno 2015; Thurén 2003). Min tolkning av de individer som har varit med i den här studien är att de inte rättar sig efter dessa förutbestämda ideal och egenskaper utan de är sig själva och gör det som känns rätt för dem (Lykke 2009; Connell & Pearse 2015).

”Men jag har skrivit ner att jag har upplevt att folk skriker på en om jag håller min flickvän i handen, eller om man syns med Pride färger, det har varit hot om våld, jag har varit med om misshandel när jag har varit på krogen nykter”.

(Respondent 5, s.51).

I intervjusvaret ovan kan vi se att **respondent 5** har blivit både hotad och misshandlad för att hon är lesbisk. Det tolkar jag som att människor som inte identifierar sig med HBTQ+ tycker att de som lever utanför normen är oacceptabelt för att det är fel eller annorlunda (Bruno 2015; Hellström 2012; Eriksson & Gottzén 2020). Men vem är det egentligen som ska kunna bestämma vad som är acceptabelt och inte? Är det samhällets normer, eller kan det bero på vilken religion en person tillhör eller är det andra faktorer som avgör det? Om vi skulle fråga respondent 5 vänkrets hur deras normer ser ut i den gruppen, skulle vi nog få svaret att deras normer accepterar individer med andra sexuella läggningar och könsidentifikationer än heterosexualitet och könsidentifikationerna han och hon (a.a.; Gemzöe 2015).

Respondenterna 3 – 5 är personer som identifierar sig som lesbiska, två av personerna lever tillsammans med bara en kvinna medan en av respondenterna lever i ett polyamoröst förhållande. I intervju svaret nedan kan vi se hur **respondent 4** svarar på frågan hur samhället bemöter henne som person. Dessa individer lever utanför normen vilket gör att de blir begränsade i vad dem vill dela med sig av när de talar om sitt privatliv med andra människor (Warnqvist 2012; Hardy & Easton 2018).

”Men det kan bero på att jag inte har gjort någon big deal utav att jag är gay, jag pratar om min fru som en självklarhet. Jag lever i en polyamorös familj men om det är jag inte lika öppen för jag vet att det är inte lika accepterat utav andra människor i samhället”.

(Respondent 4, s.45).

Trots att alla respondenter har upplevt någon form av diskriminering eller trakasserier som är kopplade till deras sexuella läggning eller könsidentifikation så har **respondent 3** och **respondent 4** ändå en positiv bild utav hur människor bemöter henne trots hennes sexuella läggning.

”Men jag skulle säga att ca 70% av folk runt omkring mig är väldigt normala, de beter sig inte konstigt eller är inte elaka mot mig. Sedan är ca 10% väldigt nyfikna och vill hävda sig att de är okej med att jag är gay, vilket de inte egentligen behöver förklara”.

(Respondent 3, s.42).

”Jag tycker väl att jag blir helt okej bemött utav andra människor i samhället, både av de jag känner och de jag inte känner det är liksom inga konstigheter”.

(Respondent 4, s.45).

Siverskog (2016) talar om livsförlopp och att individer har en händelsetrappa där saker sker i en viss ordning. Enligt heteronormen ska individen först studera sedan hitta en partner som hen flyttar ihop med och efter det sker giftermål sedan efter giftermålet ska de bilda familj (a.a.; Summanen 2021; Clarke m.fl. 2010). Det här livsförloppet kan se liknande ut för par som är i en samkönad relation eller om det är i en polyamorös relation.

”Jag har nämligen bonusbarn idag som är väldigt små, och vi umgås med en annan familj väldigt mycket och den äldsta dottern i den familjen är vi övertygade om att hon kommer vara gay. /.../ Det är lättare att komma ut idag än vad det var förut, det accepteras på ett helt annat sätt att unga idag blir kär i vem som helst oavsett könsidentitet eller läggning”.

(Respondent 4, s.47).

Vi ser i intervjuväret att respondent 4 och hennes fru talar om vardagliga saker som sker i vilken familj som helst. Fortsättningsvis ser vi att respondent 3 och hennes fru följer livsförloppet som Siverskog (2016) talar om fast dem är i ett samkönat par. De har gift sig innan de har valt att bilda en egen familj tillsammans. Dock finns det ändå skillnader mellan att vara ett samkönat par som försöker få barn och ett heterosexuellt par som försöker få barn. Samkönade par behöver gå igenom olika processer med psykologer och läkare för att de ska anses vara lämpliga föräldrar innan de får påbörja sin resa (a.a.; Clarke m.fl. 2010; Bartholdsson 2010). Det kan vara väldigt kränkande för de individer som behöver gå igenom hela processen. **Respondent 3** berättar under intervjun om sin och sin frus process innan de fick barn:

”Sedan har vi även haft en kurator som vi fick problem med, jag och min fru försökte få barn vilket gjorde att vårt barn dog i magen men kroppen förstod inte det så vi fick göra en abort. Vilket självklart tog hårt på mig och min fru, och vi fick börja gå till en kurator och prata om det som hade hänt”.

(Respondent 3, s.43).

5.2 Queerfeminism

Ambjörnsson (2016) sammanfattar queerfeminism som något som är inkluderande och gränsöverskridande, alla individer som står utanför normerna ska räknas och få samma rättigheter som vilken individ som helst (a.a.; Lundberg 2017). Det nämns tidigare att queerfeminismen är kritisk mot radikalfeminismen, för att de enbart räknar med alla individer som är biologiska kvinnor och inte alla andra personer som är förtryckta exempelvis de individer som identifierar sig med HBTQ+ (Gemzöe 2015; Björk & Hedenus 2015).

”Ja jag har skrivit upp fyra punkter, min första punkt är det jag började prata om och det är att låta alla ha sin egna kamp. Att vi inte ska klumpa ihop alla i alltså HBTQ begreppet, utan först måste vi särskilja vad har de homosexuella männen för behov och hur ska vi stötta dem, hur ska vi stötta bisexuella kvinnor, hur ska vi stötta lesbiska kvinnor, alltså vi upplever ju olika saker, olika problem och olika motgångar i samhället så för till exempel frågan om rasism vi klumpar ju inte ihop alla icke-vita och samer och låter de ha sitt problem där borta så får vi i etiska svenskar vara här och leva loppa. Så att arbeta mer inkluderande genom att exkludera, alltså låt alla ha sin egna kamp”.

(Respondent 5, s.53).

Respondent 5 svar ovan tolkar jag som att hon menar att vi i samhället lägger ihop alla individer som tillhör HBTQ+ i en grupp istället för att se människor som egna individer. Alla människor har sina egna historier, oavsett om de identifierar sig med HBTQ+ eller inte. Vi har också en grupp av individer som inte identifierar sig med HBTQ+ men som inte följer de förutbestämda idealen och egenskaperna som är fördelade till kvinnor och män (Wasshede, Wettergren & Jonsson 2015; Lykke 2009; Jönsson 2010). Men dessa individer klumpar vi inte ihop till en och samma grupp av individer, utan vi anser att dem är egna individer. Vilket jag tolkar som att respondent 5 anser att vi borde göra med HBTQ+ individer också, att vi ser dem som egna individer och inte som en stor enhetlig grupp (a.a.).

”För att veta huruvida någon är hetero- eller homosexuell krävs nämligen även vetskap om personens kön, och avvikande genusbeteende är i sig ofta en anledning för människor att kategorisera någon som homosexuell”.

(Ambjörnsson 2016, s.53).

Ambjörnsson (2016) styrker i sitt citat det **respondent 5** säger att vi människor klumpar ihop individer som påminner om varandra. Vi borde se att människor är egna individer med egna historier och egna egenskaper. Alla människor har olika svårigheter med olika saker och ting när det handlar om deras identitet, sexuella läggning, kön och andra vardagliga saker (a.a.; Karlsson Minganti 2007; Siverskog 2016).

”Jag identifierar mig som mig själv, så jag lägger ingen vikt på det. Men ja jag är HBTQ+ om man säger så”.

(Respondent 4, s.45).

”Ja, det gör jag i och med att jag är lesbisk men på den frågan så känner jag mig också som lesbisk många gånger exkluderad från HBTQ+ sammanhang och själva begreppet och Pride flaggan, så vet ju jag att jag som lesbisk tillhör den och att jag ska inkluderas i H:et, alltså homosexualitet. Men i praktiken när man översätter det till vad som händer i samhället och hur politiska styrmedel och sånt förankras så är det homosexuella män som får ta den platsen. Så att mitt svar är väldigt delat då, ja jag känner mig som en HBTQ+ individ i och med att jag är lesbisk men hur verkligheten ser ut och i de rummen och i sammanhangen så får inte lesbiska ta plats så där känner jag mig inte så inkluderad i det begreppet”.

(Respondent 5, s.48).

Queerfeminismen som är en öppensinnad feministiskrörelse som kan problematisera och ifrågasätta att vi människor sätter folk i olika grupper för att vi alla ska kunna kategorisera andra människor i olika fack. Vi ser tydligt i intervju svaren från **respondent 4** och **respondent 5** att båda är kluvna i om dem identifierar sig med HBTQ+ eller inte. Båda två tycker inte om att kategoriseras i ett fack, utan dem vill bara kategoriseras som sig själva och med sina egna egenskaper (Björk & Hedenus 2015; Wasshede, Wettergren & Jonsson 2015; Tonstad 2018).

Queerfeminismen har utvecklat normkritisk pedagogik på förskolorna för att förskolorna ska börja tala om HBTQ+, och inte enbart ha fokus på heteronormen. Normkritisk pedagogik lyfter upp saker ur olika synvinklar (Butler 2007; Jonsson 2012; Warnqvist 2012). Men frågan är: har alla förskolor och skolor kommit så långt som vi tror att vi har kommit i utvecklingen i samhället? Jag tolkar det som att **respondent 3** inte håller med när hon svarade under intervjun:

”Sedan upplever jag även att på förskola så kallar de oss för första förälder och andra förälder, vilket stör mig för att jag är den som de anser är första föräldern och det gör att de kontaktar mig alltid först innan de kontaktar min fru”.

(Respondent 3, s.42 - 43).

Jag tolkar **respondent 3** svar som att hon upplever att på deras barns förskola gör de skillnad på samkönade par och på heterosexuella par. Det ser vi när respondent 3 lyfter fram att förskolan hör av sig till första föräldern om det har hänt något på förskolan, vilket oftast är modern. Vilket hon anser att det inte ska vara utan båda föräldrarna ska vara lika viktiga oavsett vilket kön individen har eller identifierar sig med (Dolk 2011; Gårdfeldt 2007; Summanen 2021).

”Det gjorde även att vården som hade hand om allting inte bemötte oss på ett bra sätt, eftersom de tyckte bland annat att när vi fick försöka få barn igen skulle gå tillbaka till samma kurator. Men jag vägrade, eftersom den kuratorn hade redan förstört så mycket för oss, så vi fick byta kurator. Men det jobbiga i det här var att fast sjukvården hade behandlat oss illa och bemött oss på ett dåligt sätt var vi tvungna att vända oss till dem igen eftersom det var bara dem vi kunde få hjälp från”.

(Respondent 3, s.44).

”Hos läkaren antar de också att man är heterosexuell och när jag har sökt hjälp hos gynekologen kan dem absolut inte förstå hur jag inte kan vara gravid fast jag är sexuellt aktiv och även om jag då har försökt förklara att jag har bara sex med kvinnor så känns det som att de aldrig riktigt har lyssnat eller haft förståelse för det”.

(Respondent 5, s.49).

Vi kan se svaren från intervjuerna med **respondent 3** och **respondent 5** ovan, de tar upp att sjukvården har haft ett dåligt bemötande när dem har sökt vård. **Respondent 3** hamnar i en position med sin fru där det blir en maktkamp mellan dem och kuratorn, eftersom det enbart var just den sjukvårdsenheten som kunde hjälpa dem. Det gör att de hamnar i en beroendeposition gentemot kuratorn och sjukvården, det gör att respondent 3 och hennes fru kan komma att gå med på saker och ting som de kanske egentligen inte vill gå med på (Foucault 2003; Öhman 2009; Malmquist, Hanner & Lundberg 2017). Fortsättningsvis tolkar jag **respondent 5** upplevelse om vården som att läkarna antingen medvetet eller undermedvetet inte lyssnar ordentligt på vad patient berättar för dem. Läkarna tar inte in viktig information för att kunna hjälpa patienten på rätt sätt, vilket kan kännas

diskriminerande (Öhman 2009; Bengs & Wiklund 2015). Respondenterna 3 och 5 upplevelser från sjukvården får mig att ifrågasätta om vårt samhälle har utvecklats tillräckligt mycket. Jag upplever efter att ha genomfört alla intervjuer att förskole- och skolvården samt sjukvården fortfarande utgår från heteronormen (a.a., Lundberg 2017; Jönsson 2010; Ambjörnsson 2016).

5.3 HBTQ+ dåtid och nutid

På frågan *Anser du att HBTQ+ personers position i samhället har ändrats med åren?*

Svarade respondent 1:

”Jag har inga barndomsminnen av karaktärer som var HBTQ+ förutom typ (ett program) som hade dragqueens på en högnivå. Men nu har man ändå karaktärer som presenterar öppet ett gay par och det är bara så de är, så det har definitivt gått framåt.”

(Respondent 1, s.39).

”Idag har de allra flesta tv-serier flera olika hbtq-karaktärer utan att det är någon stor sak och den som växer upp nu skulle nog bli förvånad om den reste tillbaka några år i tiden” (Summanen 2021, s.180).

Vi kan se i **respondent 1** svar ovan att det inte är många program eller individer som var öppna med HBTQ+ i början av 2000 – talet. Men det har ändrats med åren mot ett mer öppet klimat kring HBTQ+ i TV och i media. Det ser vi även i citatet från Summanen (2021) som diskuterar TV-serier att det inte var vanligt med samkönade par i TV-serier för några år sedan. Men det fanns några enstaka TV-serier som hade samkönade par i sina TV-serier. Det ledde till att det skapades en krislinje som människor kunde ringa till om de hade tagit illa vid sig av dessa TV-serier. Men som det framgår av citatet utav Summanen (2021) har utvecklingen gått framåt vilket också **respondent 1** berättar att hen upplever (a.a.; Mohanty 2006). Vi kan fortsättningsvis se att **respondent 4** styrker att det har skett en förändring inom HBTQ+ utvecklingen i samhället. Hon svarade på en intervjufråga om hon upplevde att det fanns skillnader mellan innan hon kom ut som lesbisk och efter att hon kom ut som lesbisk.

”Om jag hade kommit ut idag då hade jag tagit det som en klackspark, men det var inte så när jag kom ut för 20 år sedan eftersom idag är det mer accepterat än då när jag kom ut. Men jag har inte upplevt ofta att det är något problem oavsett om det är idag eller när jag kom ut. Det är färre som reagerar på oss nu än vid första gången, det var en större deal för 20 år sedan som sagt eftersom det inte var vanligt på den tiden”.

(Respondent 4, s.46).

”Ja jag tycker att vi går framåt i samhället med HBTQ+ dock anser jag att det inte är tillräckligt fort, men vi rör oss sakta framåt. Om jag jämför hur det var för mig när jag var liten och hur det är för barnen idag som går på förskola och så, då får de lära sig mer om HBTQ+ eftersom det är flera familjer som kan ha samkönade föräldrar idag än när jag var liten. När jag tänker tillbaka om jag hade haft vänner som hade haft föräldrar som var samkönade hade nog de flesta av oss barn tyckt att det var konstigt, medan idag är det som sagt mer vanligt”.

(Respondent 2, s.41).

Vi kan se ovan **respondent 2** svar på intervjufrågan om utvecklingen kring HBTQ+ att hon anser att det har gått framåt men att det inte har skett tillräckligt fort. Vi kan se att det är mer accepterat att det finns samkönade föräldrar idag än vad det gjorde i början av 2000 – talet. Det har gjort att lagstiftningen har ändrats på olika sätt bland annat genom att samkönade föräldrar har rättslig rätt till vårdnad om barn på samma sätt som heterosexuella föräldrar har (Malmquist, Hanner & Lundberg 2017). Alla respondenter som har varit med i den här studien har uttryckt sig på olika sätt att de upplever att de har känt en skillnad på hur saker har varit innan de kom ut och att det har blivit en skillnad efter att de kom ut. Respondenterna upplever även att de har sett en utveckling i samhället men att det finns saker kvar som behöver utvecklas (Siverskog 2013; Kafer 2013; Jagose 1997).

6. SLUTDISKUSSION

I följande del kommer det att presenteras en sammanfattning över intervjuerna, teorierna och den tidigare forskningen. Även egna kommentarer kring studien kommer att presenteras samt hur forskningen skulle kunna vidareutvecklas utifrån den här studien.

6.1 Sammanfattning samt egna kommentarer kring studien

För att sammanfatta alla intervjuer som ingår i studien kan vi se att alla människor definierar sig med HBTQ+ men på olika sätt. Vi kan även se saker som är gemensamma oavsett vilken könsidentitet eller sexuell läggning dessa individer har, det som är gemensamt är att de får stå ut med olika sorters diskriminering eller-/och trakasserier (Lundberg, Malmquist & Wurm 2017; Clarke m.fl. 2010; Björk & Wahlström 2018). Vissa av respondenterna har fått stå ut med diskriminering eller-/och trakasserier varje dag medan vissa av respondenterna har ”turen” att slippa det. Det som också är återkommande i intervjuerna är att alla individer ser en tydlig skillnad på utvecklingen med HBTQ+, både ur ett samhällsperspektiv och ur ett individperspektiv (Jönsson 2010; Malmquist, Hanner & Lundberg 2017). Jag undrar om utvecklingen går tillräckligt fort fram ur ett samhällsperspektiv? Samtidigt som jag anser att när vi tittar på HBTQ+ ur ett individperspektiv ser det ut som att vi i samhället inte har utvecklats tillräckligt mycket. Alla individer som var med i studien känner igen att de någon gång har fått stå ut med diskriminering eller-/ och trakasserier på grund av sin sexuella läggning eller könsidentifikation (a.a.; Thurén 2003; Lundberg 2017).

Queerteorin är svår att sammanfatta som en teori egentligen, beroende på vilken inriktning inom queerteorin som används kommer det att sammanfattas på olika sätt. Den här studien grundar sig på queerteorin med inriktning queerfeminismen eftersom det är en väldigt bred feministisk rörelse (Ambjörnsson 2016; Gemzöe 2015; Tonstad 2018). Det nämns tidigare att teorin inte delar upp i man-kvinna utan alla individer oavsett om de är transsexuella, icke-binära eller identifierar sig som man eller kvinna blir inkluderade. Queerfeminismens tankar grundar sig på att alla ska bli accepterade samt vara jämlika med varandra (a.a.; Mulinari & Esseveld 2015). Queerfeminismen ifrågasätter även mycket av den heteronormativiteten som vi lever efter, vilket respondenterna 1 – 5 också gör eftersom dessa individer är personer som är gränsöverskridande och motsätter sig de olika normerna som är skapta efter heterosexuella perspektivet (Gemzöe 2015; Ambjörnsson 2016; Berg 2010). Jag anser att queerteorin är en väldigt bra teori eftersom den är en bred teori som lyfter upp de viktiga delarna i samhället som vi människor behöver förstå för att förstå varandra och lära oss av varandra (a.a.; Lykke 2009).

Många av respondenterna lyfter upp att medias roll i utvecklingen för HBTQ+ har varit en stor roll, det har hjälpt till att synen på människor har ändrats vilket vi även kan se att det lyfts

upp i den tidigare forskningsdelen (Liliequist 2020; Fagerström & Nilson 2008; Summanen 2021). Jag ser likheter mellan det respondenterna har berättat för mig samt mellan den tidigare forskningen, alla olika rörelser som har kommit till hade vi inte haft utan utvecklingen som skett (Björk & Hedenus 2015; Siverskog 2016; Halberstam 2005). Media har växt och blivit en väldigt stor del av vårt samhälle idag, det har också medfört nackdelar. Exempel på nackdelar är att det kan skapa mer hat mot HBTQ+ personer eftersom det blir mer synligt i media och i samhället när det är accepterat (Summanen 2021; Ambjörnsson 2016; Liliequist 2020; Fagerström & Nilson 2008; Björk & Wahlström 2018). Jag tror även att utvecklingen som skett från början av 2000-talet till idag har gjort att religioner som finns i vårt samhälle har blivit mer accepterande mot HBTQ+. Religioner har blivit mer moderna och valt att acceptera att det finns individer som är religiösa men ändå identifierar sig med HBTQ+ (Burén 2011; Hays 2019; Ambjörnsson 2016).

6.2 Vidare forskning

Efter att ha utfört den här studien har jag kommit fram till att jag tror att utvecklingen inte har kommit lika långt som vi tror. Men jag tror att vi är en bra bit på väg om vi alla vågar ifrågasätta normer och utvecklas som individer. Frågor som är viktiga att ställa till sig själv är varför vi har normer och vilka gynnar dessa normer, och vilka individer hamnar utanför normerna? För dessa individer som hamnar utanför normerna, hur gör vi för att kunna inkludera dessa individer? Utifrån den här studien skulle vidare forskning kunna fokusera på flera olika områden, exempelvis på viss sexuell läggning eller könsidentifikation. Vidare studier går också att utveckla genom att jämföra olika städer med varandra, för att se om HBTQ+ perspektivet skiljer sig åt mycket mellan en storstad och en liten stad eller mellan två storstäder. Vilket kan vidareutvecklas till en undersökning om vilka olika faktorer som kan påverka dessa utfall i dessa städer. Jag har nämnt det tidigare i studien att HBTQ+ är ett väldigt brett ämne och det finns mycket olika studier kring ämnet. Vi har fortfarande mycket att utveckla och utforska för att kunna uppnå den utvecklingen som de flesta HBTQ+ individer vill ha.

7. REFERENSLISTA

Alvehus, J. (2019). *Skriva uppsats med kvalitativ metod*. Stockholm: Liber AB.

Alvesson, M. & Sköldberg, K. (2008). *Tolkning och reflektion – vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. Lund: Studentlitteratur AB.

Ambjörnsson, F. (2016). *Vad är queer?* Stockholm: Natur & kultur akademisk.

Andersson, Å. (2010). Konsten att åldras med värdighet om samtida och historiska åldrandeideal. I: *Livslinjer: Berättelser om ålder, genus och sexualitet*. Makadam förlag.

Bartholdsson, Å. (2010). Mamma-pappa-barn, Femåringar om den heterosexuella familjen som livsprojekt. I: *Livslinjer: Berättelser om ålder, genus och sexualitet*. Makadam förlag.

Bell, J. (2016). *Introduktion till forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur.

Bengtsson, J. & Molander, A. (1998). *Den svenska sociologins födelse*. Göteborg: Daidalos AB.

Bengs, C. & Wiklund, M. (2015). KAPITEL 8 Kropp och hälsa. I: *Feministiskt tänkande och sociologi: teorier, begrepp och tillämpningar*. Lund: Studentlitteratur AB.

Berg, M. & Wickman, J. (2010). *Queer*. Malmö: Liber AB.

Björk, S. & Wahlström, M. (2018) Normer som skaver: HBTQ-personers sociala arbetsmiljö i Göteborgs stad. Göteborgs universitet.

Björk, S. & Hedenus, A. (2015). KAPITEL 1 Inledning. I: *Feministiskt tänkande och sociologi: teorier, begrepp och tillämpningar*. Lund: Studentlitteratur AB.

Butler, J-R. (2019). Medlemskap, ledarskap och tjänst – en vägledning till kristna församlingar. I: *Bekänna färg: Kyrka och hbtq i en rengbågsfärgad värld*. Apologia/CKA.

- Butler, J. (2007). *Genustrubbel*. Taylor & Francis Ltd.
- Bromseth, J. & Siverskog, A. (2013). Inledning. I: *LHBTQ-personer och åldrande – Nordiska perspektiv*. Lund: Studentlitteratur.
- Bruno, L. (2015). KAPITEL 9 Familj i välfärdsstaten. I: *Feministiskt tänkande och sociologi: teorier, begrepp och tillämpningar*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber AB.
- Burén, A. (2011). Especially Loved by Allah: Muslim and LGBTQ in Istanbul. *Temenos - Nordic Journal of Comparative Religion*. Vol 47. No 1. s.61 – 67. (Hämtad 2022-02-25).
- Connell, R. & Pearse, R. (2015). *Om genus*. Göteborg: Daidalos AB.
- Derrida, J. (1982). Signature, event, context. I: *Margins of philosophy*. Brighton: Harvester Press.
- Dalen, M. (2015). *Intervju som metod*. Malmö: Gleerups utbildning AB.
- Dolk, K. (2011). Kapitel 5. Olikhet, aktivism och kritiskt tänkande i förskolan. Nedslag i Australien och Sverige. I: *En rosa pedagogik – jämställdhetspedagogiska utmaningar*. Stockholm: Liber AB.
- Edsinger, O. (2019). Könsidentiteten och den unga generationen – trans, queer och normkritik. I: *Bekänna färg: Kyrka och hbtq i en rengbågsfärgad värld*. Apologia/CKA.
- Eriksson, M. & Gottzén, L. (2020). *Genus*. Stockholm: Liber AB.
- Fagerström, L. & Nilson, M. (2008) *Genus, medier och masskultur*. Gleerups utbildning AB.
- Folkhälsomyndigheten. (2017). *Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) i Sverige 2017 – Resultat från befolkningsundersökningen SRHR2017*. Hämtad 2022-05-08 från <https://www.folkhalsomyndigheten.se/srhr2017-rapport?>

Forte. Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd. (2018). *Hälsa och livsvillkor bland unga HBTQ-personer. Vad vet vi och vilka forskningsbehov finns det?*. Hämtad 2022-05-08 från <https://forte.se/publikation/unga-hbtq/>.

Foucault, M. (1984). *The history of sexuality I: an introduction*. Harmondsworth: Penguin.

Foucault, M. (2003). *Övervakning och straff: fängelsets födelse*. Arkiv förlag/A-Z förlag.

Gemzöe, L. (2015). *Feminism*. Stockholm: Bilda förlag & Idé AB.

Gustavsson, S. (2019). Allt pekar tillbaka mot begynnelsen – Bibeln och samkönade sexuella relationer. I: *Bekänna färg: Kyrka och hbtq i en rengågsfärgad värld*. Apologia/CKA.

Gårdfeldt, L. (2007). 4 ”Det finns nog inga homosexuella på vår lilla skola” – om den svenska skolans behov av ökad hbt-kompetens. I: *Genusperspektiv i skolan: om kön, kärlek och makt*. Lund: Studentlitteratur AB.

Halberstam, J. (2005). *In a Queer Time and Place. Transgender Bodies, Subcultural Lives*. New York University Press.

Hardy, J W. & Easton, D. (2018). *Den etiska slampan*. Gir Förlag.

Hays, B-R. (2019). En vision för kristen etik – exemplet homosexualitet. I: *Bekänna färg: Kyrka och hbtq i en rengågsfärgad värld*. Apologia/CKA.

Hellström, M. (2012). KAPITEL 10 Värdet av vänskap: Eva Lindströms flyktiga bekantskaper. I: *Barnlitteraturens värden och värderingar*. Lund: Studentlitteratur.

Jagose, A. (1997). *Queer theory*. New York University Press.

Jonsson, B. (2012). KAPITEL 14 Finns det lesbiska flickor i flickboken – och vad har de i så fall för sig? I: *Barnlitteraturens värden och värderingar*. Lund: Studentlitteratur.

Jönsson, M. (2010). "Det släpar efter mig" Osamtidigt åldrande i Kerstin Thorvalls författarskap. I: *Livslinjer: Berättelser om ålder, genus och sexualitet*. Makadam förlag.

Karlsson Minganti, P. (2007). *Muslima: Islamisk väckelse och unga muslimska kvinnors förhandlingar om genus i det samtida Sverige*. Carlsson bokförlag.

Lacan, J. (2007) *Écrits*. WW Norton Co.

Lindholm, M. (2013). Kapitel 3 "Jag vill dö med gräsklipparen i händerna!" I: *LHBTQ-personer och åldrande – Nordiska perspektiv*. Lund: Studentlitteratur.

Liliequist, E. (2020). *Digitala förbindelser: Rum, riktning och queera orienteringar*. Institutionen för kultur- och medievvetenskaper: Umeå universitet.

Linander, I. (2018). "It was like I hade to fit into a category", *People with trans experiences navigating access to trans-specific healthcare and health*. Department of Public Health and Clinical Medicine: Umeå Universitet.

Lundberg, T., Malmquist, A. & Wurm, M. (2017). Inledning. I: *HBTQ+; Psykologiska perspektiv och bemötande*. Natur & Kultur Akademisk.

Lundberg, T. (2017) Kapitel 2. Teoretiska och metodologiska perspektiv på HBTQ+. I: *HBTQ+*. Stockholm: Natur & Kultur.

Lundberg, T. (2017). Kapitel 8. Lesbisk. I: *HBTQ+; Psykologiska perspektiv och bemötande*. Natur & Kultur Akademisk.

Lykke, N. (2009). *Genusforskning – en guide till feministisk teori, metodologi och skrift*. Stockholm: Liber AB.

Malmquist, A., Hanner, H. & Lundberg T. (2017). Kapitel 1. HBTQ+ och psykologi i en historisk tillbakablick. I: *HBTQ+; Psykologiska perspektiv och bemötande*. Natur & Kultur Akademisk.

Mohanty, C-T. (2006). *Feminism utan gränser: avkoloniserad teori, praktiserad solidaritet*. Tankekraft förlag.

Mulinari, D. & Esseveld, J. (2015). KAPITEL 2 Feministiskt teoretiskt arbete. I: *Feministiskt tänkande och sociologi: teorier, begrepp och tillämpningar*. Lund: Studentlitteratur AB.

Patel, R. & Davidson, B. (2019). *Forskningsmetodikens grunder – Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur.

Rydström, J. & Tjeder, D. (2021). *Kvinnor, män och alla andra: en svensk genushistoria*. Lund: Studentlitteratur AB.

SFS 2003:460. Lag om etikprövning av forskning som avser människor.

Siverskog, A. (2016). *Queera livslopp: Att leva och åldras som LHBTQ-person i en heteronormativ värld*. Linköping universitet.

Siverskog, A. (2013). KAPITEL 5 ”För oss blir ju livet en enda stor teater” – Äldre transpersoners erfarenheter av åldrande och könsidentitet. I: *LHBTQ-personer och åldrande: Nordiska perspektiv*. Lund: Studentlitteratur.

SFS 2003:460. Lag om etikprövning av forskning som avser människor.

Summanen, E. (2021). *Queera tider: hbtqi då och nu*. Bokförlag: Rabén Sjögren.

Thurén, B-M. (2003). *Genusforskning – Frågor, villkor och utmaningar*. Uppsala: Ord & form AB.

Thurén, T. (2019). *Vetenskapsteori för nybörjare*. Stockholm: Liber AB.

Tonstad, L-M. (2018). *Queer theology*. Oregon, Eugene: Cascade books.

Trost, J. (2010). *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur AB.

Vetenskapsrådet (2018). Hämtad den 2022-05-08 från <https://www.vr.se/uppdrag/etik/etik-i-forskningen.html>.

Warnqvist, Å. (2012). KAPITEL 11 Att vägra normen och att omsluta den: Pija Lindenbaum som normkritiker. I: *Barnlitteraturens värden och värderingar*. Lund: Studentlitteratur AB.

Wasshede, C., Wettergren, Å. & Jonsson, A. (2015). KAPITEL 11 Heteronormativitet och emotioner. I: *Feministiskt tänkande och sociologi: teorier, begrepp och tillämpningar*. Lund: Studentlitteratur AB.

Öhman, A. (2009). *Genusperspektiv på vårdvetenskap*. Höskoleverket.

8. BILAGOR

8.1 Bilaga 1 - Intervjuer

Respondent 1

Hur gammal är du?

Jag är 19 år.

Identifierar du dig som en individ som tillhör HBTQ+?

Ja.

Hur upplever du att samhället bemöter dig som person?

Jag har ändå tur eftersom jag är pansexuell, men jag är i ett förhållande som ses som straight. Jag får straight by pass. Så jag klarar mig liksom, så länge jag går bredvid min kille är det inga problem. Men jag har haft typ när jag går på centralen med mina vänner som faktiskt är gay, då har vi fått några blickar. Jag har fått båda sidorna av det, jag får inte blickar när jag är med min partner men jag får det när jag är med min bästa vän.

Får ni dömande blickar då?

Ja det finns vissa blickar som man bara mm. Vi går inte och håller handen utan vi existerar bara, vilket känns konstigt.

Har du någon gång blivit utsatt för att andra människor har skrikit något åt dig/er eller är det bara blickar?

Aldrig skrikit, men vi hade någon äldre tant. Vi stod vid busshållplatsen och väntade på att åka buss och då kom hon fram helt utan (ohörbart) och säger ”hörni, jag tycker inte om lesbiska par” och sen gick hon förbi. Vi båda stod där och bara vad ska jag säga tillbaka? Vi försökte tänka om det var något som kunde ha fått oss att se ut som ett par. Vi båda hade färgat hår och det är väl stereotypiskt och det måste hon ha gått på.

Upplever du att det är skillnad innan och efter du har ”kommit” ut som en HBTQ+ individ? Vilka i sådana fall?

Jag har märkt att efter jag har kommit ut, jag har kommit ut flera gånger för jag hittade inte rätt först. Jag kom ut som bisexuell först efter det blev jag markant mer försiktig runt familjen, min mamma hon sa att hon var trött men jag tror att det var mer saker för hon höll på att börja gråta liksom. 14-åriga jag känner äntligen har jag hittat rätt och det kanske inte

var rätt. Så jag var lite mer försiktigt med att säga vad jag tyckte om kändisar för det kunde (ohörbart) kanske bli en pik från henne. Jag blev generellt tillbakadragen från vänner på grund av den reaktionen. Men jag hittade ändå rätt sen med pan, jag kom inte ut till henne för att det satte sig så pass djupt. Men jag kom ut till min pappa och han sa ”ja, jag kollar på fotboll”. Jag frågade honom hörde du vad jag sa? Han svarade ja, fotboll. Så efter det blev jag nog lite mer öppen. Jag gick på Pride med min moster och min faster, de är inte tillsammans utan dem gick bara med mig. Jag har blivit generellt mer öppen efter andra gången efter att ha fått positivt bemötande. Men jag har också märkt att mitt tålmod har blivit mindre och mindre med folk som lägger onödiga kommentarer eller typ använder fel pronomen medvetet. Desto äldre jag har blivit desto längre har jag varit bekväm desto mindre tålmod har jag.

(Diskussion om pronomen, hur det kan användas och vad man kan använda istället för pronomen exempelvis att man använder namnet på personen det handlar om).

Har du någon gång upplevt diskriminering eller trakasserier av något slag på grund av att du identifierar dig med HBTQ+?

Jag har aldrig upplevt det öppet, så pass på den nivån att det har liksom fått mig att vilja springa därifrån. Men det har varit typ små kommentarer som spelat på stereotyper och lite sånt. Försöker tänka om det finns något som sitter kvar i huvudet, nej jag har väl inte jättemånga förutom typ att jag sa att jag hade varit med en tjej och då fick man kommentarer som att jag skulle ha fått kolla, jag var minderårig också så man fick dubbelsidorna av det. Men utöver det som vi sa ser det ut som ett straight förhållande kommer man undan med mycket, tyvärr är det ju så.

Du är 19 år, har du hunnit jobba och så?

Ja jag har haft sommarjobb och sånt.

Men du har inte känt av diskriminering eller trakasserier på arbetet?

Nej, jag är alltid så att så länge det inte kommer upp i en konversation så nämner jag det aldrig. Jag vill liksom aldrig (ohörbart) för man vet aldrig ifall man har någon som kommer ha en reaktion emot det, och jag känner så länge jag kan undvika att säga det och det inte kommer upp i en konversation, och om det gör det försöker jag smyga in det för att se om det kommer ske en reaktion på det.

Anser du att HBTQ+ personers position i samhället har ändrats med åren?

Jag tror att det beror på generationen, jag tror att yngre generationer blir allt mer och mer öppna och vill prata men att den äldre generationen tror jag att alltid kommer ha lite svårt just nu. Också media och allting, typ melodifestivalen Tone Sekelius är med som är öppet trans man får ju ändå sakta mer presentationer i media. Det har definitivt ändrats, mesta dels åt rätt riktning. Det kommer ju alltid vara delar av media som visar (ohörbart). Jag har inga barndomsminnen av karaktärer som var HBTQ+ förutom typ (ett program) som hade dragqueens på en högnivå. Men nu har man ändå karaktärer som presenterar öppet ett gay par och det är bara så de är, så det har definitivt gått framåt.

Finns det något som du tycker att samhället skulle kunna utveckla ännu mer? I sådant fall, vad tycker du att vi ska utveckla i samhället?

Gud, vad bra fråga, öhm. Nej men jag har alltid reagerat på hur lite sex och samlevnad, hur extremt lite information man får som HBTQ+ person.

Du tänker i grundskolan och så?

Ja exakt, man utgår från att det är en man och en kvinna och sen kanske två – tre ord om hur det är att vara HBTQ+. De har aldrig liksom gått in på det sättet, även i biologin har de aldrig liksom nämnt mer än hetero och homo men inte gått in på att det finns mer. Utan det ligger på eleven själv och att hitta allt.

Intervjuaren säger; det kan vara svårt att hitta rätt info när man är ca 13 år gammal.

Det finns en extrem risk som ung framför allt när man är 12 – 13 år, som jag var när jag började fundera kring vad jag gillade. Internet är inte säkert för den åldern att vara på och leta efter vissa saker. Skolorna behöver inte bara lyfta upp HBTQ+ inom sex och samlevnad, utan de kan lyfta upp HBTQ+ i hela sin undervisning genom exempelvis författare, politiker och andra personer.

Respondent 2

Hur gammal är du?

Jag är 28 år.

Identifierar du dig som en individ som tillhör HBTQ+?

Ja det gör jag, jag är bisexuell.

Hur upplever du att samhället bemöter dig som person?

Jag är både öppen men ändå inte med min läggning och att jag tillhör HBTQ+. Vilket gör att om jag inte själv tar upp det märks det inte på mig att jag tillhör HBTQ+, och det gör att människor runtomkring mig behandlar mig som vilken person som helst. Dock har jag märkt att om jag hamnar i diskussioner om HBTQ+ har jag ofta annorlunda tankar och åsikter än vad de människor jag har diskussionen med som oftast har mer heteronormativa tankar och tycker att HBTQ+ och allt som ingår i det är lite annorlunda. Vilket jag tror handlar om att dessa människor inte är bekväma eller vana med att människor identifierar sig med HBTQ+.

Vad kan det vara för olika diskussioner du hamnar i?

Öhm, exempelvis kan det handla om polyamörisitet och vad de har för rättigheter när det kommer till juridiska saker. Jag är en person som ifrågasätter mycket normer, och det handlar om att jag ifrågasätter mycket om kärnfamiljen för jag anser att alla familjer har olika former och ser olika ut. Vissa familjer ser ut som kärnfamiljen, medan andra kan ha en familj med 4 pappor och kanske 3 mammor eller något liknande. Jag anser att det ska normaliseras istället för att skam beläggas.

Finns det andra normer du ifrågasätter?

Ja, när det kommer till bland annat pronomen också. Jag identifierar mig själv med hon, men jag anser att det inte ska vara en så stor fråga vad folk har för pronomen eller inte. Utan vi kan använda hen eller namn istället, men jag tror också att det är en vane sak om hur van en person är att använda sig av olika pronomen eller inte alls av pronomen.

Upplever du att det är skillnad innan och efter du har "kommit" ut som en HBTQ+ individ? Vilka i sådana fall?

Jag kom ut när jag var 21 år, innan dess fick jag alltid höra att jag nog var gay och liknande saker i grundskolan och i gymnasiet men jag tror det handlade om att jag inte var öppet i förhållanden eller var öppen mot alla om jag träffade någon och så. Jag var ofta också bara med min bästa vän, vilket gjorde att de andra i klassen kanske tänkte att vi var ett par eftersom vi umgicks som par gör fast vi var inget par. Det har gjort att jag alltid har funderat över min läggning och så, men sen när jag var 21 så kände jag verkligen att jag är bisexuell. Men efter jag kom ut så har de flesta accepterat att jag är den jag är, min pappa är nog den enda som inte är jätteaccepterande mot det men han säger heller inte mycket om det. Andra människor jag inte känner har också ropat olika saker efter mig och mina kompisar som har tillhört HBTQ+ när vi har varit ute och gått och så.

Vad har de ropat efter er?

De har till exempel ropat ”gay hora”, ”vad ni är äckliga” och andra liknande saker som inte är okej. Men när det har hänt har vi inte kunnat göra så mycket mer, för jag tror att om vi hade svarat på dessa rop då hade vi bara triggat igång ännu mer saker vilket inte hade lett till något bra.

Har du någon gång upplevt diskriminering eller trakasserier av något slag på grund av att du identifierar dig med HBTQ+?

Jag skulle säga att jag har gjort det, som jag berättade tidigare har det mest varit i grundskolan och i gymnasiet men jag har även upplevt det på min gamla arbetsplats. Det har varit både tysta- och hörda trakasserier och diskriminering, det kan handla om att folk har gett blickar mot en eller att i diskussioner uttrycka sig att de tycker att människor som tillhör HBTQ+ är konstiga, vilket har även gjort att jag har känt mig väldigt utanför arbetsgruppen ibland. Men jag tänker att det handlar om okunskap i de flesta fall, att de individerna som inte förstår sig på HBTQ+ eller inte kan något om det är dessa människor som också uttrycker sig mest om det eller har mest åsikter om det.

Anser du att HBTQ+ personers position i samhället har ändrats med åren?

Ja jag tycker att vi går framåt i samhället med HBTQ+ dock anser jag att det inte är tillräckligt fort, men vi rör oss sakta framåt. Om jag jämför hur det var för mig när jag var liten och hur det är för barnen idag som går på förskola och så, då får de lära sig mer om HBTQ+ eftersom det är flera familjer som kan ha samkönade föräldrar idag än när jag var liten. När jag tänker tillbaka om jag hade haft vänner som hade haft föräldrar som var samkönade hade nog de flesta av oss barn tyckt att det var konstigt, medan idag är det som sagt mer vanligt. Men jag kommer från en familj från mammas sida som alltid har varit väldigt accepterande mot HBTQ+ så jag är även uppväxt med Pride, och därför har det alltid varit normaliserat för mig. Så ja jag anser att det har ändrats med tiden, men att vi ändå har en lång bit att gå.

Finns det något som du tycker att samhället skulle kunna utveckla ännu mer? I sådant fall, vad tycker du att vi ska utveckla i samhället?

Jag anser att det finns olika delar som kan utvecklas ännu mer, men det viktigaste delen som jag anser att vi bör utveckla är förskolor, skolor, sjukvården och liknande saker mer mot HBTQ+ vänliga. Det kan göras genom exempelvis en kort HBTQ+ utbildning för alla anställda inom dessa olika organisationer, för genom att göra det kan vi skapa mer trygghet

för HBTQ+ individer samt att vi alla skulle lära oss mer av av hur vi ska bemöta alla personer. Jag tänker att vi skulle lära oss hur vi ska ställa olika frågor, vilka olika pronomen och hur dessa kan användas, hur vi ska diskutera olika ämnen och vilka ämnen som är känsliga och inte lika känsliga. Jag anser helt enkelt att vi bör ifrågasätta alla normer vi har i samhället idag som anses vara rätt och de tankar och åsikter som hamnar utanför dessa normer, att vi ska kunna diskutera detta och lyfta fram det och kanske skapa nya normer som passar mer för alla oss människor och inte bara för de människor som lever efter heteronormativa och deras normer.

Respondent 3

Hur gammal är du?

Jag är 26 år.

Identifierar du dig som en individ som tillhör HBTQ+?

Ja.

Hur upplever du att samhället bemöter dig som person?

Jag kommer ihåg när jag var liten så i skolan frågade barnen mycket om min mamma som var gift med sin första fru på den tiden, men jag brydde mig inte om det för jag tyckte inte det var konstigt. Jag har alltid varit en person med skinn på näsan om man säger så. Men jag skulle säga att ca 70% av folk runt omkring mig är väldigt normala, de betar sig inte konstigt eller är inte elaka mot mig. Sedan är ca 10% väldigt nyfikna och vill hävda sig att de är okej med att jag är gay, vilket de inte egentligen behöver förklara. Jag jobbar i en mansdominerad bransch, och vad jag vet så är jag den enda som är gay och är öppen med det. De människor som inte har varit trevliga mot mig eller min fru har varit både svenska och utländska människor, men det har också funnits svenskar och utländska som har accepterat oss och visar inget agg emot oss. Jag har träffat på en kvinna som var somalier och hon är muslim och accepterar att jag är gay utan problem, och jag accepterade henne som hon var.

När vi ringer till 1177 tar de ofta förgivet att jag talar om en man ifall jag ska söka vård för min fru exempelvis. Jag får höra ofta också din man osv på apotek eller i andra liknande situationer vilket är jobbigt och det gör att jag kan svara ja ibland för jag inte orkar ta den diskussionen för att de antar att jag har en man istället för en fru. Sedan upplever jag även att

på förskola så kallar de oss för första förälder och andra förälder, vilket stör mig för att jag är den som de anser är första föräldern och det gör att de kontaktar mig alltid först innan de kontaktar min fru. Sedan är det annorlunda när vi ska skaffa barn också jämfört med hetero par, vi får göra en väldigt stor process där vi lämnar in våra inkomster, vad vi har för anställning, hur vårt sociala liv ser ut runt omkring oss och så. Vi kan inte heller åka överallt i världen på semester, eftersom vissa länder fortfarande inte accepterar HBTQ+ personer och det gör att vi måste anpassa våra semestrar efter de länder som accepterar HBTQ+.

Upplever du att det är skillnad innan och efter du har "kommit" ut som en HBTQ+ individ? Vilka i sådana fall?

Med mig själv känner jag en extrem skillnad i självförtroende, men i samhället, vad ska man säga, de har blivit annorlunda mot mig men på ett bättre sätt. Det som jag tycker har blivit skillnad är att min chef inte var emot min fru i början men min chef och många andra trodde att jag var i en fas, så det var lite sådär i början men nu är det bättre. Jag skulle väl säga att min chef har börjat respektera mig mer nu också, men det kan bero på också att jag var bara 19 när jag började jobba där. Men det är ingen som inte respekterar mig eller är konstig mot mig på arbetet. Dock har jag kunnat driva med mina kollegor på grund av min läggning på olika sammanställningar och sånt. Men det är för att vi har högt i tak med varandra, jag skulle inte driva om sånt med vem som helst utan det är mina kollegor som jag har känt länge. Jag har även fått en annan energi vilket säkert utstrålar sig och det kan göra att andra behandlar mig på ett annat sätt, och jag tror det beror på att jag mår bättre idag och är gladare. Jag har nämligen inte alltid mått så bra, men när jag träffade min fru vände det och jag började må bättre. Jag har också fått många typiska kommentarer om hur det är att vara gay, hur saker fungerar och så. Min familj har också respekterat mig mer efter att jag kom ut, jag tror de anser att jag verkligen har hittat mig själv och hittat rätt person att leva mitt liv med.

Har du någon gång upplevt diskriminering eller trakasserier av något slag på grund av att du identifierar dig med HBTQ+?

Ja det var en gång en städare på min frus arbete som spottade på oss och sa att vi gör fel mot Gud. Sedan har vi även haft en kurator som vi fick problem med, jag och min fru försökte få barn vilket gjorde att vårt barn dog i magen men kroppen förstod inte det så vi fick göra en abort. Vilket självklart tog hårt på mig och min fru, och vi fick börja gå till en kurator och prata om det som hade hänt. Denna kurator anmälde mig för misshandel på min fru för att jag hade sagt att jag inte ville tala med henne, vilket i sin tur ledde till att vi inte fick försöka få

barn på ett bra tag. Det gjorde även att vården som hade hand om allting inte bemötte oss på ett bra sätt, eftersom de tyckte bland annat att när vi fick försöka få barn igen skulle gå tillbaka till samma kurator. Men jag vägrade, eftersom den kuratorn hade redan förstört så mycket för oss, så vi fick byta kurator. Men det jobbiga i det här var att fast sjukvården hade behandlat oss illa och bemött oss på ett dåligt sätt var vi tvungna att vända oss till dem igen eftersom det var bara dem vi kunde få hjälp från.

Men ni har inte haft folk som skrikit på er eller så?

Jo en gång, det var en person som skrek efter oss och jag sa från då på en gång. Ibland så går jag bara från för jag orkar inte med att de kommer med onödiga kommentarer. Men jag är glad att det inte har hänt jättemånga gånger i alla fall, vi får inte höra glåpord varje dag om man säger så.

Anser du att HBTQ+ personers position i samhället har ändrats med åren?

Jo men det är fler som öppnar sig, det är allt fler politiker, poliser och andra personer som är högt uppsatta som kommer ut och säger att de identifierar sig med HBTQ+. Vilket gör det mer synligt än vad det har varit tidigare. Det finns många olika sorters grupper på facebook, bland annat för de människor som är gay. HBTQ+ personer tar mer plats i dag i samhället än förut. Min farmor berättade att det fanns gay personer på hennes tid också men att dessa personer inte pratade öppet om det. Min farmor har även berättat att hon upplever att det är fler som är emot HBTQ+ idag än vad det var på hennes tid, det var enklare förr i tiden. Jag anser att media har en roll i det hela också, öppenhet är bra men samtidigt kan det vara negativt också eftersom allt fler personer kan skapa hat mot det som de ser på nätet istället för att acceptera det. Det kan finnas vissa människor som säger att det är fel att göra vissa saker, och det kan också leda till att hatet kommer och eskalerar. Sedan tycker jag att det här med Pride är jätte överspelat, Pride står inte längre för vad det egentligen ska stå för utan det handlar om helt andra grejer idag än vad det gjorde i början, och på grund av det går jag inte på Pride.

Finns det något som du tycker att samhället skulle kunna utveckla ännu mer? I sådant fall, vad tycker du att vi ska utveckla i samhället?

Ja, det finns det. Som sagt så blev vi illa behandlade av sjukvården när vi ville skaffa barn, och det kan utvecklas till ett bättre bemötande men också hur alla de olika processerna ser ut kan vidare utvecklas till bättre. Jag anser att förskolorna kan tänka mer på det här med första och andra förälder, utan att det kan bara stå förälder eller något liknande och att det inte ska

behöva vara så strikt om man är i samkönade par, förälder som förälder. Sedan tycker jag inte heller att man behöver överspela allting när det kommer till HBTQ+, det blir för mycket om det ska vara på det sättet hela tiden. Liksom varför ska vi kategorisera alla människor, låt människorna vara som de är, och vi behöver inte använda oss utav massa olika pronomen utan vi bör lägga mer vikt på viktigare saker än det.

Respondent 4

Hur gammal är du?

Jag är 49 år.

Identifierar du dig som en individ som tillhör HBTQ+?

Jag identifierar mig som mig själv, så jag lägger ingen vikt på det. Men ja jag är HBTQ+ om man säger så.

Hur upplever du att samhället bemöter dig som person?

Jag tycker väl att jag blir helt okej bemött utav andra människor i samhället, både av de jag känner och de jag inte känner det är liksom inga konstigheter. Men det kan bero på att jag inte har gjort någon big deal utav att jag är gay, jag pratar om min fru som en självklarhet. Jag lever i en polyamorös familj men om det är jag inte lika öppen för jag vet att det är inte lika accepterat utav andra människor i samhället. Men vi har en väldigt god kommunikation mellan varandra inom alla våra relationer, vilket gör att det fungerar så pass bra mellan oss. Det är även skillnad mellan attraktion och kärlek, för jag anser att man kan vara attraherad av flera olika människor men att man inte är kär i flera olika samtidigt. Detta levnadssätt gör att jag och min fru blir mer och mer kära i varandra, och det gör också att vår relation håller sig och är så pass bra som den är. Jag har även märkt att det är ofta människor som inte tillhör HBTQ+ som anser att vi människor som tillhör HBTQ+ lever ett extremt sexliv, genom till exempel olika varianter av BDSM och liknande. Men det stämmer inte, utan det är enbart fördomar som människor har och dessa fördomar kan komma från bland annat hur Pride är nu för tiden.

Det är ingen som har skrikit något elakt eller gjort något elakt mot dig/er?

Nej ingenting sånt har hänt oss.

Upplever du att det är skillnad innan och efter du har "kommit" ut som en HBTQ+ individ? Vilka i sådana fall?

Om jag hade kommit ut idag då hade jag tagit det som en klackspark, men det var inte så när jag kom ut för 20 år sedan eftersom idag är det mer accepterat än då när jag kom ut. Men jag har inte upplevt ofta att det är något problem oavsett om det är idag eller när jag kom ut. Det är färre som reagerar på oss nu än vid första gången, det var en större deal för 20 år sedan som sagt eftersom det inte var vanligt på den tiden. Vilket gjorde att vi fick väldigt mycket reaktioner på det. Jag kommer ihåg att jag och mitt ex vi var på en kryssning och vi skulle dansa tryckare, och då kände jag mig inte bekväm och det kändes inte okej eftersom folk tittade konstigt på oss när vi gjorde det. Mycket handlar om vilka som är runt omkring en hur de uppfattar olika beteenden, men jag tycker att det är mycket bättre idag. Jag kan även tänka mig att om vi kom ut ännu tidigare än vad vi gjorde, då hade det varit ännu värre för oss.

När jag skulle komma ut övertänkte jag det väldigt mycket när det kom till min familj, jag trodde att mina barn skulle ha svårt med det men de barnen som jag trodde skulle ha svårast med det hade lättast med att jag kom ut. Det barnet jag trodde skulle ha lätt med att jag kom ut tog det hårdast, dock tror jag att i det fallet handlade det väldigt mycket om att jag skilde mig från barnens pappa och att det inte handlade om att jag kom ut som gay. Det är också oftast män som ger kommentarer och har åsikter om oss, hur vi lever och hur vårt sexliv ser ut och så vilket gör att vi hamnar ofta i diskussioner eftersom vi anser att det är konstigt att man frågar en helt okänd människa om deras sexliv bara för att de är gay, det gör vi ju inte när det kommer till människor som är heterosexuella.

Har du någon gång upplevt diskriminering eller trakasserier av något slag på grund av att du identifierar dig med HBTQ+?

Ibland så typ, har det hänt att folk ser att jag är lagd åt det hållet på grund av min klädstil eller gångstil vilket kan ha gjort att jag har kunnat få någon kommentar om det då och då. Men det har blivit allt mindre idag eftersom det är mer heterosexuella som har samma klädstil eller gångstil som mig idag, men jag har blivit dömd för det tidigare som sagt. Många flator är även väldigt hårda mot bisexuella och pansexuella som kan vara med män, det finns många människor som är flator som aldrig skulle kunna vara med dessa människor. Vilket jag anser är konstigt eftersom flator själva vill bli accepterade och ändå motsätter de sig också mot olika läggningar. Vidare har jag även upptäckt att bisexuella är de som blir diskriminerade inom HBTQ+ eftersom de känner attraktion/blir kära i män och kvinnor och det anses att

dessa individer inte tillhör lika mycket HBTQ+ då, eftersom de ändå kan se ut som ett hetero par. Sedan har även kvinnor mer privilegier inom HBTQ+ än vad män har, kvinnor blir lättare samt mer accepterade som till exempel gay än vad män blir exempelvis.

Har du upplevt diskriminering eller trakasserier på din arbetsplats?

Nej jag har inte upplevt det, ingen har sagt något som skulle kunna uppfattas som det. Jag har nämligen om utbildat mig till ambulanspersonal, och där får vi nog träffa många olika sorters människor vilket gör att det kan ha kommit någon kommentar från en patient. Ett exempel på det är en full man som vi behövde ta in i ambulansen, och där frågade han mig rakt ut: är du flata? Därpå jag svarade jajamen! Men när det kommer till kollegor så arbetar jag med många olika, vilket gör att vi diskuterar inte ofta våra privat liv och så. Men vi har många människor som arbetar på min arbetsplats som har olika läggningar och identifierar sig som olika saker. Vi är väldigt öppna med det och på vår arbetsplats finns det Pride flaggor överallt och så, vilket visar på att det stöttas och att det inte är något konstigt. Jag tror dock att brandmän och polisen har det tuffare i sina yrken än vad vi har inom ambulans branschen.

Anser du att HBTQ+ personers position i samhället har ändrats med åren?

Ja det är lättare att leva som det idag, det var inte lätt för 20 år sen. Det har gått framåt med åren tycker jag. Jag har nämligen bonusbarn idag som är väldigt små, och vi umgås med en annan familj väldigt mycket och den äldsta dottern i den familjen är vi övertygade om att hon kommer vara gay. Det känns ganska spontant att hon kommer vara det, så vi undrar när hon kommer komma ut, men min fru tror inte dagens ungdomar behöver komma ut på samma sätt som vi behövde under vår tid när vi var unga. Det är på grund av att dagens ungdomar inte tycker att det är en big deal idag, på samma sätt som det sågs vara förut. Det är lättare att komma ut idag än vad det var förut, det accepteras på ett helt annat sätt att unga idag blir kär i vem som helst oavsett könsidentitet eller läggning. Jag upplevde även att jag hade svårt med ordet hen i början när det kom som ett nytt pronomen men jag har börjat bli mer van med det nu. Jag tycker att det är lättare att använda hen i större sammanhang till exempel om vi talar om ett patientfall eller något liknande då kan vi använda oss utav ordet hen. Det vill säga när vi pratar generellt kan man använda hen istället, men jag anser att vi inte behöver ta det till en överdrift när och hur vi ska använda pronomen hen.

Finns det något som du tycker att samhället skulle kunna utveckla ännu mer? I sådant fall, vad tycker du att vi ska utveckla i samhället?

Jag anser att just nu att leva i vårt samhälle är det väldigt obehagligt, jag har aldrig varit intresserad utav politik egentligen men jag började engagera mig i politik efter förra valet för jag började bli lite orolig. Jag har insett att det är väldigt många människor som börjar vilja ha den äldre ordningen igen, vilket skrämmer mig eftersom den ordningen inte accepterar HBTQ+ människor samt att det blir en väldigt instängd värld. Jag tror att det var förr förra årets Pride där det fanns människor som protesterade mot Pride i Skåne genom att hänga upp en docka mitt uppe i paraden för att visa att HBTQ+ personer inte ska få ha sina rättigheter samt för att skrämma upp dessa människor. Det gör att jag anser att det blir allt farligare att leva som gay, bisexuell eller med en annan läggning eller könsidentitet. Mycket handlar om den okunskapen folk har om politiken, de förstår inte vilka stora konsekvenser det ger om de röstar på fel partier som inte står för HBTQ+ frågor och liknande. Jag anser även att många följer strömmen bara, exempelvis att det är många som röstar på SD och då finns det människor som också röstar på SD bara för det. Jag är inte så svart eller vit i mina tankar, utan jag kan ha olika politiska åsikter med mina vänner, men jag anser att vi inte behöver diskutera det. Sedan har vi även en annan förändring i samhället och det är att samkönade par när de är gifta också heter äktenskap idag och det gjorde det inte förut, det visar på att vår utveckling går åt rätt håll. Jag tycker det är viktigt att vi öppnar ögonen och diskuterar olika ämnen som rör HBTQ+, ifrågasätter Pride exempelvis när det kommer till det extrema för det finns folk som tar in till exempel BDSM som inte alls tillhör Pride och det gör att folk kan reagera och kan missförstå grund idén med Pride.

Respondent 5

Hur gammal är du?

Jag är 26, och fyller 27 år i juni.

Identifierar du dig som en individ som tillhör HBTQ+?

Ja, det gör jag i och med att jag är lesbisk men på den frågan så känner jag mig också som lesbisk många gånger exkluderad från HBTQ+ sammanhang och själva begreppet och Pride flaggan, så vet ju jag att jag som lesbisk tillhör den och att jag ska inkluderas i H:et, alltså homosexualitet. Men i praktiken när man översätter det till vad som händer i samhället och hur politiska styrmedel och sånt förankras så är det homosexuella män som får ta den platsen.

Så att mitt svar är väldigt delat då, ja jag känner mig som en HBTQ+ individ i och med att jag är lesbisk men hur verkligheten ser ut och i de rummen och i sammanhangen så får inte lesbiska ta plats så där känner jag mig inte så inkluderad i det begreppet.

Man kanske borde komma på ett bättre begrepp som inkluderar flera?

Ja men precis, i USA särskiljer dem lesbiska och homosexuella män i bara det begreppet och när jag förut var på en utbildning så fick jag lära mig att just hur vi pratar om HBTQ+ personer alltså att vi har det här begreppet. Det har en riktig förankring sen hur det ser ut i verkligheten, hur man fördelar pengar, hur man gör insatser, det har en stor betydelse och sen tycker jag att det är problematiskt att man ska klumpa ihop alla som inte är heterosexuella eller cis i ett begrepp för vi har inte så mycket med varandra att göra i kampen.

Hur upplever du att samhället bemöter dig som person?

Först och främst bemöter samhället mig som att jag är heterosexuell och förväntar sig att jag är det, och då har jag några exempel på hur det kan uttrycka sig. Till exempel på min arbetsplats så antar dem att jag pratar, om jag pratar om min partner och inte könar henne så antar dem att det är en man och då är skillnaden, jag tänkte att jag tar också skillnaden nu vad som händer när jag kommer ut, det var ju nästa fråga men jag tänker att jag tar det i det här exemplet också. Om jag då väljer att rätta till min kollega, om det är min kollega på arbetsplatsen då kommer jag ut, det här med att komma ut får jag göra hela tiden. Så om jag gör det då i en sån här situation på arbetsplatsen då händer det oftast att kollegan blir tyst och att det kommer en tystnad och att ansvaret läggs på mig att jag ska rätta till den här situationen. Det har också hänt att när jag har rättat till en person att den bara har gått därifrån utan att be om ursäkt, då var det också att hon hade antagit att min flickvän var min vän. På restauranger antar dem ju att jag är ute och äter med min kompis, även om det är till exempel alla hjärtansdag eller nånting och sen när dem inser att vi inte är kompisar har det blivit tydligt ett annat bemötande det har blivit mer kallt och det blir inte lika trevligt.

Hos läkaren antar de också att man är heterosexuell och när jag har sökt hjälp hos gynekologen kan dem absolut inte förstå hur jag inte kan vara gravid fast jag är sexuellt aktiv och även om jag då har försökt förklara att jag har bara sex med kvinnor så känns det som att de aldrig riktigt har lyssnat eller haft förståelse för det. I sociala sammanhang så antar folk att jag är heterosexuell även om jag håller min flickvän i handen, då tror de att det är min kompis, vi får blickar och kommentarer, hot om våld, jag vet att vi kommer återkomma till den här frågan också senare. I privata sammanhang, jag är då fullständigt ute för alla öhm

sådär, jag tror att man oftast glömmet bort eller alltså andra glömmet bort att man är homosexuell, att de ser det mer som ett samtalsämne att det är sådär ja nu kan du prata om Pride eller att det inte är något annorlunda jämfört med heterosexuell egentligen. Men för mig är det ju ett perspektiv och ett levnadssätt att jag ser på världen och upplever den på ett helt annat sätt. Jag har haft kompisar som haft kompisar som i sin tur undrar om de vågar sova med mig och tror att jag ska agera som en våldtäktsman eller så. Men sen finns det också mer systematiskt i lagar och i myndighetsutövning som jag upplever också att det är en fördel att vara heterosexuell och som homosexuell så känns det som att det finns en bedömning att jag är inte lika psykiskt stabil som en heterosexuell till exempel blir vi särbehandlade när man ska skaffa barn, jag ska då gå igenom en psykologisk bedömning till skillnad från heterosexuella även om det är exakt samma process. Och i organisationer så som RFSL eller RFSU så finns det också osynliggörande bland lesbiska så att man får aldrig synas eller prioriteras, så jag upplever som i helhet att i samhället oavsett vad vi pratar om för dimensioner eller platser i samhället, högt eller lågt eller brett så förväntas det att jag är heterosexuell och när det väl kommer fram att jag inte är det, då kommer det mycket homofobi och lesbofobi som jag får bemöta då.

(Diskussion om särskiljning mellan samkönade par och heterosexuella par när de ska skaffa barn, att de samkönade paren behöver gå igenom psykologiska tester. Diskussionen fortsätter med att homosexualitet har även historiskt sätt klassats som en psykisk sjukdom och att det känns som att den stämpeln fortsätter att leva i samhället).

Upplever du att det är skillnad innan och efter du har "kommit" ut som en HBTQ+ individ? Vilka i sådana fall?

Svar på den här frågan kom också tillsammans med den förra frågan.

Har du någon gång upplevt diskriminering eller trakasserier av något slag på grund av att du identifierar dig med HBTQ+?

Vi kom in på den här frågan också lite innan, att du har upplevt det på arbetsplatsen och sedan sa du även att du hade fått uppleva hot och våld?

Ja, jag har skrivit ner att jag upplever homofobi och lesbofobi varje dag året runt och jag ser stor skillnad mellan vad homofobi är och vad lesbofobi är, för att lesbofobi är en blandning mellan homofobi och sexism i princip, alltså som kvinna är man ju redan utsatt i det partikalla samhället att man förstår att det finns en maktförordning där och det blir ju en blandning av

det och att vara homosexuell, för att vara en homosexuell man blir man utsatt för homofobi, de är dåliga för att de är mer som kvinnor medan kvinnor är liksom mer dåliga för att de är mer kvinnor, ja jag vet inte. Det är en stor skillnad och det är därför jag trycker på lesbofobi. Men det är inget jag upplever att man pratar om så mycket heller, men det har också att göra med att lesbiska inte syns. Men jag har skrivit ner att jag har upplevt att folk skriker på en om jag håller min flickvän i handen, eller om man syns med Pride färger, det har varit hot om våld, jag har varit med om misshandel när jag har varit på krogen nykter. Jag blir sexualiserad på ett annorlunda sätt än bara att jag är kvinna, såklart blir jag sexualiserad som kvinna enbart också, men när det sedan kommer fram till att jag är lesbisk då kan det börja handla om trekant och liksom det blir en extra sexualisering. Jag blir förminskad, jag känner att förminskad och osynliggörande är de vanligaste sakerna jag får vara med om, att det är det som händer i min vardag.

Jag var med om två saker bara idag, det finns en tjejjour på facebook som hade lagt upp att de skulle ha en gäridejt, och då trodde jag först att de hade dejt för tjejer som gillar tjejer men när jag läste mer så insåg jag att det handlade om en tjejträff. Att det var tjejer som tydde sig till tjejjouren, och då påpekade jag det att det känns lesbofobiskt när ni kallar det för gäridejt när det uppenbarligen inte handlar om romantiska relationer. Det hade jag redan påpekat en gång, och då ändrade de det till träff men utan att få svar, sedan ändrade de det tillbaka till gäridejt och då fick jag svar, oj att det här ska vi tänka på och att vi kanske kommer att ändra det, men att det kändes som att det inte fanns någon förståelse för det. Det kändes som att de tyckte att mottagaren skulle ha förståelse för att det inte var romantiskt menat, vilket gör att man tänker att lesbiska inte finns. Då svarade jag att jag aldrig varit med i sammanhang där det har varit heterosexuella män som kallar det för att åh vi har killejt, för där är det så uppenbart att det kan vara böigt och att det kan ju vara sant att två killar kan vara tillsammans medan två tjejer reduceras till att det enbart handlar om vänskap.

Det andra exemplet från idag är att jag arbetar på miljö och hälsa inspektion, och då var jag och inspekterade en skola och då hade de Pride flaggor överallt så då sa jag i slutet av inspektionen ”åh vad glad jag blir över att se den här flaggan överallt, det hade betytt mycket för mig när jag gick i skolan”. Då svarade hon ja, vi har såna här lappar också och då var det en informations lapp om vad Pride flaggan var, och då var det helt fel information. Det stod att alla olika färger står för hur olika vi alla är och att vi ska respektera alla, och ja, det är inget fel att vi ska göra det men det är inte vad Pride flaggan står för, det blir som att man reducerar

Pride flaggans betydelse. Det är så mycket osynliggörande och förminskande men också förlöjligande och att man utgår från stereotyper och oftast blir folk mer kränkta när man säger att det är homofobiskt eller lesbofobiskt och att de har mer rätt att bli kränkta. Det känns som att de tycker att det är värre av mig att säga att det är homofobiskt eller lesbofobiskt än att själv bli utsatt. Det är lite som att säga att det är rasistiskt, folk tar mer illa vid sig om någon säger att det där var rasistiskt än att tänka att oj det kanske var illa att jag var rasistisk. Och jag upplever att det är likadant här. Sedan upplever jag säkert mer homofobi och lesbofobi för att jag är öppen med det, och det är en daglig kamp. Antingen tar jag den historiska kampen vidare eller så glider jag på en räkmacka och nöjer mig med hur det ser ut idag i samhället. Då får jag också stå ut med dessa saker, för jag har inget val. Värst är inte heller dessa människor som skriker eller liknande, för de är få. Utan det värsta är de människorna som behöver rättas hela tiden, de som lever efter normerna. För det gör att det känns som att man inte får finnas. Majoriteten ska inte behöva vända sig om sju gånger om och stå och peka och viska för att jag och min flickvän går på stan.

En följdfråga på det här med glåpord, är det oftast män som gör sånt? Eller är det både män och kvinnor?

Oftast är det män som säger negativa saker, men kvinnor kan vara lite för positiva istället. Till exempel när vi en gång kysste varandra på stan, då var det en kvinna som skrek fyfan vad vackert! Framför oss, visst det är finare att höra än vad äcklig du är, men det känns för positivt, för den personen skulle inte göra det mot ett hetero par.

Män är mer fysiska, det är mer sexualisering, hot om våld och kränkande saker. Medan kvinnor är mer tystlåtna och uttrycker sin homofobi och lesbofobi i det "osynliga".

Anser du att HBTQ+ personers position i samhället har ändrats med åren?

Jag tycker att som lesbisk upplevs den ungefär som kvinnokampen, att det är lite av känslan ett steg fram och två steg tillbaka. Det är som när kvinnorna fick rösta för första gången, eller att samkönade par får gifta sig nu från 2009, är det nu vi ska nöja oss? Det blir lite ska jag verkligen nöja mig med det. Med samhällsstrukturer och hetero sexismen fortfarande kvar, och mycket utav attityderna, vi ser även vilka värderingar folk har rent politiskt, så det ger ju en aning om hur samhället ser ut och hur vi blir bemötta. Men som sagt det är väldigt likt kvinnokampen, man känner att man har gemenskap i den lilla gruppen man har runt sig men i det stora samhället blir det som sagt ett steg fram och två steg bak. Jag lär mig också nya saker varje dag, jag lever ju i min egen lilla bubbla där jag har min norm, men i det stora hela lever jag i ett samhälle där vi lever efter heteronormen och där blir jag också matad med dessa

saker och det gör att jag måste också lära mig vilka olika saker som är problematiska och inte. Frågan är ska jag nöja mig med att inte klassas som psykiskt sjuk och att jag får skaffa barn, men att det sker på ett annorlunda sätt. Jag är glad för den utvecklingen som görs men jag är ändå ledsen för att det går så pass långsamt som det gör och att man inte synliggör attityder och beteende och strukturer som är ett problem.

Om jag förstår dig rätt nu menar du då att du är glad för den lilla utvecklingen men att med den här lilla utvecklingen kommer det alltid nya kamper hela tiden beroende på i vilken fas i livet man är i?

Ja precis.

Finns det något som du tycker att samhället skulle kunna utveckla ännu mer? I sådant fall, vad tycker du att vi ska utveckla i samhället?

Ja jag har skrivit upp fyra punkter, min första punkt är det jag började prata om och det är att låta alla ha sin egna kamp. Att vi inte ska klumpa ihop alla i alltså HBTQ+ begreppet, utan först måste vi särskilja vad har de homosexuella männen för behov och hur ska vi stötta dem, hur ska vi stötta bisexuella kvinnor, hur ska vi stötta lesbiska kvinnor, alltså vi upplever ju olika saker, olika problem och olika motgångar i samhället så för till exempel frågan om rasism vi klumpar ju inte ihop alla icke-vita och samer och låter de ha sitt problem där borta så får vi i etiska svenskar vara här och leva loppa. Så att arbeta mer inkluderande genom att exkludera, alltså låt alla ha sin egna kamp. Sedan upplever jag att marginaliserade grupper har en högre tendens att förstå varandra mer, det känns som att jag kan förstå mer om hur det är att vara en transperson eller folk som utsätts för rasism och sånt än vad de människorna som inte tillhör en marginaliserad grupp gör. Därför skulle jag önska mer kunskapslyft kring normer, och i mitt fall är det då heteronormen men också patriarkalet då. Och sen tycker jag att politik är en jätteviktig del av att förstå hur demokratin är och jag själv är väldigt intresserad utav politiska rum och debatter men jag vet att det inte är den vanliga personen kanske, så att tillgänghets anpassa politik och politiska beslut för att allmänheten ska mer förståelse vad är det som gör att det är så, vad har jag själv för påverkan.

Min sista punkt är att ta ett historiskt ansvar, att samhället behöver göra det. Att sluta radera lesbiska i nutid, och ta tillbaka vår historia som har bestulits främst av män att lesbiska inte syns i historien fast det finns hur många som helst. Men det beskrivs som att de är vänner eller att de inte kan veta men att de levde som vänner hela livet och aldrig varit med någon man. Man säger att man lär sig utav historien men jag har ingen historia enligt böckerna, och därför

tycker jag att det är samhällets ansvar att ta tillbaka det. Alltså att ta tillbaka historien som är vår.

Intervjuaren: Det är intressant att du lyfter upp det här med lesbiska kvinnors historia, eftersom de inte kan dyka upp från ingenstans i dagens samhälle utan det måste ha börjat någonstans.

Där har kulturen varit jätteviktig för mig för att jag kommer inte heller över dessa saker hur som helst utan Mia Lodalen är en lesbisk författare som har skrivit om historiska figurer, jag såg en serie på HBO, Gentlemen Jack som handlar om en lesbisk kvinna på 1800-talet som var den första som gifte sig, eller som klassades som ett giftermål. Selma Lagerlöf har levt samkönat, det är jättemånga stora kända personer som har levt samkönat i alla fall, i en lesbisk kontext, men det reduceras och då vet ingen om det i princip. Men homosexuella män syns, de vet man om mer eller mindre. Men om vi talar om saken ur kvinnoperspektiv också, då raderas även kvinnor ur historien, Einstein han talas det om att han var smart och fick nobelpris men det var egentligen hans fru som gjorde de framgångarna. Det finns många exempel där framgångsrika män har haft en kvinna bakom sig som egentligen gjort jobbet, men dessa män har bestulit kvinnornas kunskap för att uppnå framgång. Om det är ett problem inom kvinnohistoria då är det ett enormt problem inom den lesbiska kvinnohistorien. Det är de fyra grejerna som jag skulle kunna säga att samhället skulle kunna börja med i alla fall.

8.2 Bilaga 2 - Begrepp

Här nedan förklaras vad alla de olika begreppen betyder som användas i denna studie.

H står för homosexualitet, vilket innebär att personen känner attraktion och/eller romantiska känslor för en annan person som har samma könsidentitet som en själv. Inom engelska är förkortningen på detta *LG* vilket står för lesbian och gay.

B står för bisexuell vilket innebär att personen känner romantiska känslor för både män och kvinnor, det finns även människor som kallar sig för pansexuella vilket innebär att dessa individer känner attraktion och/eller känslor för andra människor oavsett vad de definierar sig som.

T står för transperson vilket innebär att det är en individ som inte känner att hen har rätt könsidentitet från födseln. Det är viktigt att komma ihåg att det handlar om könsidentitet och inte om den sexuella läggningen, för en transperson kan identifiera sig med vilken som helst av alla olika sexuella läggningar som finns.

Q står för queer vilket innebär att det är en person som strävar efter att leva utanför normerna och reglerna som samhället har för kön och sexualitet.

Icke-binär betyder att det är en person som identifierar sig som både man och kvinna eller inget av dessa två pronomen.

Cisperson betyder att det är en person som identifierar sig som kvinna eller man, det vill säga de identifierar sig med sitt kön som de har fått tillskrivet till sig vid födseln. Dessa människor är de som anses följa normen som finns i samhället.

Hen innebär att det är ett könsneutralt pronomen, det används ofta när personer identifierar sig som icke-binära. Jag kommer använda hen i denna studie istället för honom och henne om jag inte använder författarens namn för att jag vill neutralisera könsidentiteterna i studien så gott som det går.

Heteronormativitet innebär att det finns normer och regler kring kön och sexualitet, det vill säga att det finns bara två olika kön man och kvinna. Det innebär också att kvinnor ska bete sig på ett visst sätt och de ska ha feminitet medan män är på ett visst sätt och de ska ha maskulinitet. Inom detta tankesätt tänker individerna att alla är heterosexuella, och de som inte är det kan bestraffas genom exempelvis tystnad och utfrysning eller någon form av våld.

Heterosexuell innebär att det är en person som känner romantiska känslor och/eller attraktion till en person med det motsatta könet än vad hen har själv.

Homofobi betyder att en person inte accepterar andra människor som är homosexuella eller bisexuella, de anser att en person som är homosexuell eller bisexuell är sämre än heterosexuella. Ofta överlappar detta med även transfobi vilket är samma sak men mot personer som identifierar sig som transpersoner.

Intersektionalitet innebär att hur normer och regler hänger ihop med olika maktordningar, hur dessa påverkar varandra. Samt hur människors olika handlingsutrymmen blir påverkade utav deras identitet.

Kön innebär ofta att det delas in i bara kvinnor och män, men i denna studie kommer vi att dela in kön i fyra olika delar och dessa delar är:

Kropp vilket innebär att det handlar om det yttre och inre könsorganen, hormoner och könskromosomer.

Könsidentitet vilket är det könet som personen identifierar sig med.

Juridiskt kön vilket är det könet som en person får vid födseln.

Könsuttryck betyder att personen uttrycker vilket kön hen har genom kläder, kroppsspråk, röst etc.

Normkritik innebär att istället för att fokusera på individen och att hen gör saker utanför normerna ska vi lägga fokus på att titta på hur vi kan ändra normerna för att se vilka som får fördelar och vilka som har mer nackdelar med de normer som finns idag. Detta görs för att få ett mer jämlikt samhälle och minska på bland annat diskriminering.